

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 16. julij 1965

Štev. 29 (1207)

Pet let veljavnosti

sporazuma
o maloobmejnem prometu
med Avstrijo in Jugoslavijo

Včeraj pred petimi leti je začel veljati sporazum, ki sta ga podpisali Avstrija in Jugoslavija o maloobmejnem prometu na meji med obema državama. Takrat smo v našem listu med drugim zapisali tudi naslednjo ugotovitev:

»Dosedanja mejna črta, zaznamovana vsakeh 100 m po mejnikih tudi na grebenih skoraj neprebrdnih gora, se je razširila v 20 in več kilometrijski obmejni pas in meja-ločnica je zabrisana, ostala je le še meja-združevalka in povezovalka sosednih obmejnih področij tostran in onstran mejne črte!«

Opitimizem, ki smo ga izpovedali v teh besedah, so takrat — posebno pri nas na Koroškem — le zelo redki delili z nami. Bilo je to v času, ko so mnogi še vedno raje govorili o »železni zavesi«, pisali o »presenetljivo« majhnem številu koristnikov sporazuma v prvih tednih njegove veljavnosti ter celo svarili pred »gospodarsko škodo«, ki jo bo Koroška baje utrpela vsled olajšav v prehodu meje.

Tako negativno mnenje, ki je bilo takrat še močno razširjeno, se je tekom časa temeljito spremenilo; ne morda zato, ker bi bili nasprotniki tesnejših stikov preko meje spremenili svoje stališče do sodobnih koncepcij sožitja med narodi, marveč je do teh sprememb privedel razvoj sam. Čim se je začel sporazum o maloobmejnem prometu uveljavljati tudi v praksi, se stalno naraščalo število koristnikov tega sporazuma in v številu prehodov meje so bili leto za letom zabeleženi novi rekordi. Kmalu se je pokazala potreba po razširitvi sporazuma, v območje maloobmejnega prometa so bile vključene nadaljnje občine na obeh straneh meje, odprti so bili novi obmejni bloki, z izpopolnitvijo določil sporazuma pa je prišlo tudi do povečanja števila dovoljenih prehodov ter podaljšanja časa bivanja na sosednem obmejnem področju.

Po petih letih veljavnosti sporazuma torej lahko z zadoščenjem ugotovljamo, da se je naš takrat še za marsikoga pretirani optimizem izkazal kot edino pravilna prognoza. Danes maloobmejni promet med Avstrijo in Jugoslavijo ni le ustaljena in neštetokrat z življenjsko izkušnjo potrjena komunikacijska oblika med dvema obmejnimi področji, marveč velja — kot je bilo ob letošnjem obisku avstrijske vladne delegacije v Beogradu znova uradno potrjeno tudi na najvišji ravni — za enega glavnih čimteljev, ki so omogočili navezavo današnjih tsnih in prijateljskih odnosov med obema državama. Ti odnosi so dosegli tako stopnjo, da upravičeno veljajo za vzor v širokem evropskem merilu, kajti nekdanja meja-ločnica je v pravem pomenu besede postala meja-združevalka, postala je trden most, preko katerega se uspešno odvija vsestransko sodelovanje — v korist obeh držav in njihovih narodov.

Kaj pomeni to v vsakdanji stvarnosti, vidimo na hitro se razvijajočem obojestranskem turizmu, ki prispeva h krepitvi gospodarstva; vidimo v čedalje pogostejših medsebojnih obiskih najrazličnejših uradnih in poluradnih delegacij, ki iščejo konkretne možnosti in oblike še tesnejšega sodelovanja; vidimo pa predvsem v prepletanju interesov in koristi med obmejnimi občinami, ki se posebno vidno manifestira na relacijah Borovlje-Tržič ter Železna Kapla-Kranj, da omenimo le najbolj značilne primere, katerim bi seveda lahko dodali še celo vrsto plodnih stikov, zlasti na kulturnem in športnem področju, med številnimi kraji tu- in onstran meje.

Ce ob vsem tem omenimo, da av-

Vojna v Vietnamu se še naprej zaostrojuje

Amerika napoveduje
nadaljnje povečanje svojih vojaških sil v Vietnamu

Govor, ki ga je ameriški predsednik Johnson ta teden po televiziji in radiu naslovil na ameriško ljudstvo, precej jasno kaže, v kako resni krizi se je znašla ameriška politika v Vietnamu. Johnson je namreč dejal, da je treba računati z »vročim poletjem«, ko se bo položaj ameriških vojaških sil na vietnamskem bojišču še naprej poslabšal in šele čez dalj časa »spet izboljšal«. Pri tem tudi ni zamolčal, da bo razširitev intervencije zahtevala tudi povečane ameriške izgube v ljudeh in materialu, zato je napovedal, da namerava washingtonska vlada število svojih vojaških sil v Južnem Vietnamu do konca poletja povečati na kakih 100.000 mož.

Take in podobne napovedi, ki jih je bilo v zadnjem času slišati že več, so ne le v mednarodni javnosti marveč tudi v Ameriki sami naletele na zelo različen odmev. Vedno bolj se namreč kaže, da se število doslednih in brezpogojnih zagovornikov sedanje ameriške politike v Vietnamu (kakor seveda tudi v Dominikanski republik) nevarno zmanjšuje, hkrati pa skokoma narašča krog tistih, ki zahtevajo takojšen konec oboroženega vmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Med tistimi, ki se ne strinjajo z Johnsonovo politiko, je tudi brat prejšnjega predsednika senator Robert Kennedy, kateri je jasno in precej ostro izrazil mnenje, da je za vietnamsko vprašanje treba iskati politično rešitev, kajti izkazalo se je, da zgolj vojaška rešitev ni možna, ko očitno gre za nezadovoljivo prebivalstvo s

sedanjim režimom v Južnem Vietnamu.

Moskovski komentatorji pa govorijo o »slepi ulici«, v katero je zašla ameriška politika v Vietnamu. Pri tem poudarjajo, da je v

Sodelovanje med Avstrijo in Bolgarijo

ima lepe možnosti za nadaljnjo razširitev

V torek se je vrnila veččlanska vladna delegacija pod vodstvom zunanega ministra dr. Kreiskega s svojega uradnega obiska v Bolgariji. Minister dr. Keisky je ob tej priložnosti izjavil, da bo Avstrija v bodoče poglobila sodelovanje z Bolgarijo.

Med svojim bivanjem v Sofiji so avstrijski predstavniki razgovarjali z zastopniki bolgarskega političnega in gospodarskega življenja ter ugo-

govarjali, da obstoja cela vrsta konkretnih možnosti za razširitev in poglobitev avstrijsko-bolgarskih odnosov. Prejšnji teden je Bolgarija naročila v Avstriji kompletno tovarno in je pripravljena dati podobna naročila tudi v bodoče; poleg tega je predvidena razširitev blagovne menjave, govora pa je bilo tudi o znanstvenotehničnem sodelovanju. Končno je bila med razgovori omenjena možnost odprave bolgarskih turističnih viz za avstrijske državljane ter je minister Kreisky izrazil mnenje, da bi povečan avstrijski turizem v Bolgarijo koristil tudi Avstriji.

Pri političnih razgovorih so predstavniki obeh držav ugotovili soglasje v mnogih mednarodnih vprašanjih. Posebej so poudarili potrebo po splošni in popolni razorožitvi, po prepovedi širjenja jedrskega orožja ter po krepitvi vloge Združenih narodov v prizadevanjih za ohranitev miru.

Te dni je bil na obisku v Avstriji sovjetski minister za zunanjo trgovino Patoličev, ki je z avstrijskim trgovinskim ministrom dr. Bockom podpisal nov petletni sporazum o trgovinskem sodelovanju med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Na nedavnem zasedanju Slovenske kulturno gospodarske zveze, osrednje organizacije slovenske narodne skupine v Italiji, so razpravljali o delu v minulem enoletnem obdobju. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se je v tem letu zvrstilo več dogodkov, ki so bili zelo važni v življenju slovenske manjšine.

Eden izmed teh dogodkov je bila navezava uradnih stikov SKGZ z deželno vlado, katere predsednik je sprejel delegacijo tržaških, goriških

in beneških Slovencev ter se z njo razgovarjal o manjšinskih problemih. Razgovore ocenjujejo kot izraz dobre volje predstavnikov oblasti, da vzpostavijo sodelovanje z manjšino, hkrati pa poudarjajo, da bo za zakonsko ureditev doslej nerešenih manjšinskih problemov treba iskati še druge poti, ker reševanje manjšinskih vprašanj ne spada samo v pristojnost deželnih oblasti.

V minulem letu je slovenska manjšina v Italiji navezala uradne stike tudi z matičnim narodom, ko je najprej delegacija SKGZ obiskala Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije, nato pa je bila delegacija SZDL na obisku pri manjšini, s čimer je bilo potrjeno zanimanje matične države za svojo manjšino. Kot posebno pozitivno novost v delu SKGZ ocenjujejo stike in sodelovanje v organizacijo italijanske manjšine v Italiji ter je prišlo v letu do dveh sestankov, na katerih sta obe manjšini skupno obravnavali pereče probleme.

Nadalje spada v to dobo prva sezona v novem slovenskem Kulturnem domu v Trstu, kakor tudi vključitev Slovencev v proslavo 20-

letnice odporniškega gibanja in osvoboditve. Končno pa je bilo pregledano še delo SKGZ na kulturnem, šolskem in gospodarskem področju. Zadnje nedeljo je priredila tržaška Slovenska prosvetna zveza uspešno prireditev v Nabrežini, kjer se je spomnila 20-letnice osvoboditve ter svoje 20-letne plodne dejavnosti. V kulturnem programu je sodelovalo 12 pevskih zborov in tri godbe na pihala, predsednik dr. Robert Hlavaty pa je v svojem govoru naglasil velike zasluge SPZ, ki je pomagala slovenskemu ljudstvu v Italiji ohraniti narodno zavest, ga dvignila na visoko kulturno raven ter mu vzbudila zavest, da je v strnjnosti poročstvo za nadaljnji obstoj slovenske narodne skupine v Italiji.

V Miljah pri Trstu so nameravali za 20-letnico osvoboditve Italije odkriti spomenik žrtvam fašizma, vendar so oblasti to prepovedale, ker je imel spomenik napis v obeh deželnih jezikih. Med Slovenci in tudi v demokratični italijanski javnosti je ta prepoved izvala silno ogorčenje. Zdaj je slišati, da se bo v vprašanju bavila najvišja instanca — državni svet.

Zvezni prezident

Franz Jonas na Koroškem

Na povabilo deželnega glavarja Sime biva zvezni prezident Franz Jonas danes in jutri na uradnem obisku na Koroškem.

V okviru tega obiska bo zvezni prezident jutri popoldne uradno odprl novo cesto na Dobrač. Poleg tega predvideva program njegovega bivanja na Koroškem še obisk na Magdalenski gori, kjer si bo ogledal izkopanine, dalje obisk v koroški Deželni galeriji v Celovcu ter ogled podjetja Kestag v Borovljah. Danes zvečer bo deželni glavar Sime na čast zveznemu prezidentu priredil sprejem v celovškem Domu glasbe.

Državnemu poglavarju ob njegovem prvem uradnem obisku na Koroškem tudi koroški Slovenci izrekamo pri srčno dobrodoščilo ter mu želimo prijetno bivanje v naši deželi.

Spet „rasna vojna“

NA AMERIŠKEM JUGU

Ravno v času, ko sta ameriški senat in kongres sprejela zakonski predlog o enakopravnosti črncev pri volitvah, se je na ameriškem jugu začel nov val rasističnih izgradov. V mestu Fort Worth v državi Texas je belopolti rasist v neki gostilni streljal na gosta-črncina pri sosedni mizi, ker se je zaradi njegove navzočnosti „čutil užaljenega“; žrtev rasističnega fanatizma je v življenjski nevarnosti.

V raznih drugih krajih je prišlo do demonstracij za in proti enakopravnosti črncev. Pri tem se je policija očitno postavila na stran belih rasistov; njihovo demonstracijo je ščitila z orožjem, medtem ko je demonstracijo belih in črnih borcev za rasno integracijo razgnala ter aretirala večje število črncev.

Iz življenja slovenske narodne skupine v Italiji

Na nedavnem zasedanju Slovenske kulturno gospodarske zveze, osrednje organizacije slovenske narodne skupine v Italiji, so razpravljali o delu v minulem enoletnem obdobju. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se je v tem letu zvrstilo več dogodkov, ki so bili zelo važni v življenju slovenske manjšine.

Eden izmed teh dogodkov je bila navezava uradnih stikov SKGZ z deželno vlado, katere predsednik je sprejel delegacijo tržaških, goriških

in beneških Slovencev ter se z njo razgovarjal o manjšinskih problemih. Razgovore ocenjujejo kot izraz dobre volje predstavnikov oblasti, da vzpostavijo sodelovanje z manjšino, hkrati pa poudarjajo, da bo za zakonsko ureditev doslej nerešenih manjšinskih problemov treba iskati še druge poti, ker reševanje manjšinskih vprašanj ne spada samo v pristojnost deželnih oblasti.

V minulem letu je slovenska manjšina v Italiji navezala uradne stike tudi z matičnim narodom, ko je najprej delegacija SKGZ obiskala Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije, nato pa je bila delegacija SZDL na obisku pri manjšini, s čimer je bilo potrjeno zanimanje matične države za svojo manjšino. Kot posebno pozitivno novost v delu SKGZ ocenjujejo stike in sodelovanje v organizacijo italijanske manjšine v Italiji ter je prišlo v letu do dveh sestankov, na katerih sta obe manjšini skupno obravnavali pereče probleme.

Nadalje spada v to dobo prva sezona v novem slovenskem Kulturnem domu v Trstu, kakor tudi vključitev Slovencev v proslavo 20-

letnice odporniškega gibanja in osvoboditve. Končno pa je bilo pregledano še delo SKGZ na kulturnem, šolskem in gospodarskem področju.

Zadnje nedeljo je priredila tržaška Slovenska prosvetna zveza uspešno prireditev v Nabrežini, kjer se je spomnila 20-letnice osvoboditve ter svoje 20-letne plodne dejavnosti. V kulturnem programu je sodelovalo 12 pevskih zborov in tri godbe na pihala, predsednik dr. Robert Hlavaty pa je v svojem govoru naglasil velike zasluge SPZ, ki je pomagala slovenskemu ljudstvu v Italiji ohraniti narodno zavest, ga dvignila na visoko kulturno raven ter mu vzbudila zavest, da je v strnjnosti poročstvo za nadaljnji obstoj slovenske narodne skupine v Italiji.

V Miljah pri Trstu so nameravali za 20-letnico osvoboditve Italije odkriti spomenik žrtvam fašizma, vendar so oblasti to prepovedale, ker je imel spomenik napis v obeh deželnih jezikih. Med Slovenci in tudi v demokratični italijanski javnosti je ta prepoved izvala silno ogorčenje. Zdaj je slišati, da se bo v vprašanju bavila najvišja instanca — državni svet.

ZAKON O KMEČKEM BOLNIŠKEM ZAVAROVANJU:

Socialna enakopravnost kmečkih ljudi uresničena

V sredo minulega tedna je parlament po daljši razpravi soglasno sklenil zakon o uvedbi obveznega bolniškega zavarovanja kmetov in njihovih družin. S tem je bil na poti do socialne enakopravnosti kmečkih ljudi dosežen poslednji cilj. Z zakonom so kmečki ljudje postali deležni iste socialne zaščite, kot so je že dalj časa na splošno deležni delovni ljudje v naši državi. Zakon je za primer bolezni in zdravljenja zaščitil 770.000 prebivalcev in jih rešil skrbi za plačilo stroškov zdravljenja.

Pot do uresničitve socialne enakopravnosti kmečkih ljudi je bila dolga. Že leta 1900 so socialisti zahtevali izdatno socialno varnost za vse skupine prebivalstva, se pravi tudi kmečkega. Toda prvi korak h temu je bil napravljen šele leta 1929, ko je bilo uvedeno nezgodno zavarovanje, ki je ve-

Zboljšanje jugoslovan-ske trgovinske bilance

Jugoslavija je v svoji zunanji trgovini v prvih šestih mesecih tekočega leta dosegla lep uspeh, ko je primanjkljaj v trgovinski bilanci, ki nastane če vrednost uvoza preseže vrednost izvoza, zmanjšala za 30,7 milijarde dinarjev na 42,2 milijarde dinarjev. Od januarja do konca junija je Jugoslavija letos izvozila blaga v vrednosti 144,42 milijarde dinarjev, medtem ko ga je lani v prvem polletju izvozila le v vrednosti 125,1 milijarde dinarjev. V istem razdobju je znižala svoj uvoz od 198 milijard dinarjev leta 1964 na 186,4 milijarde dinarjev. Jugoslovanski izvoz je narasel za 15,2 odstotka, njen uvoz pa se je skrčil za 6,9 odstotka.

ljalo tudi za kmetijstvo. Vsi ostali ukrepi na tej poti — družinske doklade za kmečke ljudi, kmečka dodatna renta in sedanje obvezno bolniško zavarovanje — so bili uresničeni šele po letu 1945 in to po dolgotrajnem odporu predstavnikov OVP in njenega Bauernbunda.

Kakor prej je Bauernbund tudi v primeru obveznega bolniškega zavarovanja dolgo nasprotoval njegovi uzakonitvi. Zahteve po njegovi uvedbi in izdelani osnutki potrebnega zakona so ležali leta v predalih poslancev in ministrstva za socialno skrbstvo, preden so bauernbundovi veleagrarci lani aprila končno pristali, da se o njih razpravlja in da se sklene ustrezen zakon. Če pa upo-

števamo zgodovinsko načelo Bauernbunda in OVP: „velikim čim več pomoči in čim manj bremen, malim pa le drobtinice z mize velikih“, potem se tudi v tem primeru njihovem zadržanju ne moremo čuditi. Vsekakor pa je spričo takega zadržanja več kot drzna trditev, da so prav ti krogi „očetje kmečkega bolniškega zavarovanja“, kakor to skuša dokazati njihov tisk.

Zakon o kmečkem bolniškem zavarovanju bo stopil v veljavo 1. oktobra tega leta. Od tega dne naprej bo treba plačevati prispevke za to zavarovanje, storitve iz njega pa bo bolniška blagajna pričela plačevati z marcem prihodnjega leta. V letu 1965 bo država v blagajno tega zavarovanja prispevala 30 milijonov šilingov, za leto 1966 in 1967 pa bo prevzela jamstvo za vse izdatke, ki jih kmečka bolniška blagajna ne bo mogla kriti s prispeki po tem zakonu zavarovanih. Od leta 1968 naprej bo država h kmečkemu bolniškemu zavarovanju prispevala enak znesek, kakor ga bodo prispevali zavarovani kmetje zase in za svoje družine.

Kmečko bolniško zavarovanje je za kmečke ljudi neprecenljiva pridobitev, če upoštevamo, da je zlasti zdravje kmečkih gošpodin najbolj omajano in da so tako imenovane poklicne bolezni najbolj pogoste med kmečkimi ljudmi. V prihodnje ne bo le njihovo zdravljenje finančno olajšano, z zakonom so bili ustvarjeni tudi pogoji za preprečenje teh bolezni s pravočasnim obiskom zdravnika in zdravljenjem.

DODATNO RENTO PREJEMA NAD 130.000 KMETOV

Tekom sedmih let, odkar je v veljavi zakon o kmečki dodatni starosni renti, je število ljudi, ki uživajo to rento, naraslo na 130.543. Prispevki kmetov za to rento so narasli na 90,5 milijona šilingov. Na Koroškem je kmečke dodatne rente deležnih 7840 oseb. Število oseb, ki po zakonu prejema to prehodno rento, pada, medtem ko število oseb, ki prejema normalno dodatno rento, narašča.

Podržavljena industrija:

Proizvodnja se je povečala

V letu 1964 je proizvodnja podržavljene industrije narasla za 6,7% in je bila s tem na splošno zadovoljiva, je ugotovil sekcijski šef v uradu zveznega kanclerja dr. Galscha, ki vodi oddelek za podržavljeno industrijo. Ugodno je lani odrezala industrija železa in jekla, katere eksportni izkupički so se povečali za 8,9%. Proizvodnja jekla je lani prvič od leta 1960 preokorčila 3 milijone ton. Dobro je odrezala tudi nekovinska industrija, ki je svoje eksporte povečala za 15%.

Kritičen pa je ostal položaj v premogovnikih, ker je avstrijsko gospodarstvo lani porabilo za 5% manj premoga kot leta 1963. Zaradi tega je bilo treba omejiti tudi proizvodnjo.

Dobro so se lani razvijale tudi elektroindustrija, industrija strojev in industrija ladij, ki so svojo proizvodnjo povečale za 10%.

Turistični tečaj dinarja

Kakor smo že v predzadnji številki na kratko poročali, je Jugoslavija s 1. julijem t. l. spremenila tečaj dinarja na področju turizma. Od tega časa naprej plačuje jugoslovanska Narodna banka tujo valuto po naslednjih cenah:

1 ameriški dolar	1000,0000	dinarjev
1 avstrijski šiling	38,4615	“
1 britanski funt	2800,0000	“
1 belgijski frank	20,0000	“
1 danska krona	144,7780	“
1 finska marka	312,4900	“
1 francoski frank	202,5496	“
1 holandski forint	276,2433	“
1 italijanska lira	1,6000	“
1 kanadski dolar	925,0000	“
1 norveška krona	140,0000	“
1 švicarski frank	288,6853	“
1 švedska krona	193,3040	“
1 zah.-nemška marka	250,0000	“

Po tem tečaju odkupuje narodna banka turistične devize in valute od tujih fizičnih in pravnih oseb, pa tudi od domačih fizičnih, civilnih in družbenopravnih oseb, ki v neblagovnem prometu ustvarjajo devize in valute.

Pripominjamo, da je 20-odstotni popust za nakup blaga v maloprodaji s tujimi valutami še naprej v veljavi, kar pomeni, da se z novim tečajem ugodnosti za tujega kupca, ki kupi blago s tujo valuto, še povečajo. Tako n. pr. dobi turist za en dolar v resnici blaga v vrednosti 1200 dinarjev, za 100 šilingov pa v vrednosti 4615,38 dinarjev.

PETLETNO POROČILO O AVSTRIJSKIH ŽELEZNICAH:

Napori za rentabilnost obratovanja in varnost potnikov

Kakor povsod v svetu, je tudi v naši državi železnica glavni faktor prometa na kopnem. Železniški promet je še vedno v naraščanju. Osební promet na progah in avtobusnih linijah Avstrijskih zveznih železnic je od skupno 74 milijonov prevoženih kilometrov leta 1960 narasel na 79 milijonov prevoženih kilometrov leta 1964. Prevožena kilometraža se je v tovornem prometu povečala za 2,6 milijona na 33,6 milijona kilometrov.

Ena tretjina v osebnem prometu prevoženih kilometrov odpade na avtobuse Avstrijskih zveznih železnic, katerih je bilo lani 159 v prometu. Po številu potnikov, ki je lani znašalo 230 milijonov, pa je na avtobuse odpadlo 23%. Lani je osební promet po železnici in njenih avtobusih za okroglo 15 milijonov potnikov večji kot leta 1960.

Iz petletnega poročila ministrstva za promet in elektrifikacijo, iz katerega smo povzeli gornje podatke, pa vidimo tudi še nadaljnje primere, ki predočujejo veliko vlogo železniškega prometa in ki kažejo potrebo po naporih za njegovo vzdrževanje in modernizacijo. Še bolj kot v osebnem prometu vodi železnica v tovornem prometu. V domačem železniškem tovornem prometu se je tonaža prevoženega blaga v zadnjih letih vrtila okoli 45 milijonov ton, v tranzitnem pa je od 51,5 milijona leta 1961 že do leta 1963 narasla na 64,3 milijona ton.

Od tega prometa zahtevamo, da mora biti hiter in poceni. To pa je mogoče le z njegovo stalno racionalizacijo in avtomatizacijo. Pri tem je treba upoštevati, da zahtevata racionalizacija in avtomatizacija pri podjetju, ki ima na skrbi 10.491 km proge s 737 postajami, 5083 mostovi in 250 predori, težkih denarjev. V zadnjih letih so Avstrijske zvezne železnice v ta namen investirale 3 milijarde šilingov, od tega skoraj polovico za elektrifikacijo prog. V tem razdobju je bilo elektrificiranih 2120 km železniških prog. Ta elektrifikacija je omogočila, da je bilo lani 61% vseh železniških kilometrov prevoženih s hitrejšimi električnimi lokomotivami in le še 22,8 odstotka s parnimi.

Za modernizacijo prometa, torej za obnovo in zboljšanje železniških objektov in voznega parka so Avstrijske zvezne železnice lani investirale 3,5 milijarde šilingov. Poleg številnih sodobnih garnitur, ki jih v osebnem prometu opazujemo tudi na naših lokalnih progah, so v tem času postavile v promet 68 novih električnih in 117 dislovih lokomotiv. Toda na poti modernizacije železniškega prometa ni postanka ali počivanja. Medtem ko je prišlo v naši državi od leta 1949 naprej 294 novih osebnih vagonov, predvidevajo, da bodo v

prihodnjih petih letih postavile 360 novih osebnih vagonov v promet, poleg tega pa še okoli 10.000 novih tovornih vagonov.

Vsi ti napori gredo za tem, da pri izredno nizkih tarifah — med desetimi sosednimi državami imata nižje tarife le še Jugoslavija in Nizozemska — Avstrijske zvezne železnice poleg boljše rentabilnosti dosežejo tudi boljše kvaliteto in kapaciteto ter večjo varnost v železniškem in avtobusnem prometu. Tu pa jim država v mnogočem pomaga, kajti njihovi dohodki v višini 6,9 milijarde šilingov še zdaleka ne morejo kriti izdatkov, ki so narasli na 9,2 milijarde šilingov za vzdrževanje prometa, kakor je vpeljan in kakor si ga želimo.

POSLEDICA NEPRESTANIH PODRAŽEVANJ:

Družinski izdatki so narasli za 10 odstotkov

Po podatkih statističnega centralnega urada so izdatki štiričlanske družine med junijem 1964 in junijem 1965 narasli za 9,9 odstotka. V svojem poročilu omenjeni urad tudi navaja, da so za povprečno družino potrošniške cene od junija 1964 na junij 1965 dvignile za 8,7 odstotka, med majem in junijem pa za 5,1 odstotka.

Tem podražitvam je do gotove mere vzrok izredno neugodno vreme tekom letošnjega prvega polletja zlasti pa v letošnji pomladi, ki ga ni spremljala le zakasnitev v razvoju vegetacije, marveč tudi obsežne poplave, ki so zlasti v vrtnarstvu in poljskem zelenjarstvu zapustile veliko škodo. V največji meri pa je te podražitve sprožilo povišanje cen nekaterih osnovnih življenjskih potrebščin, ki je stopilo v veljavo s 1. majem, nenazadnje pa že tradicionalno zvišanje cen pred pričetkom vsake turistične sezone v Avstriji.

Najbolj občutimo te podražitve na Koroškem, ki že vsa leta „slovi“ kot dežela z najdražjimi življenjskimi stroški v Avstriji. Z ozirom na to, da smo že vedno priča vrsti tihih podraževanj, bi bilo potrebno, da bi se na merodajnih mestih končno spet oju-načili in podvzeli pripravne ukrepe, da bi preprečili vsako nadaljnjo podraževanje, ki more imeti razumljivo le posledico: nove zahteve po zvišanju osebnih dohodkov delojemalcev.

POŠIROKEM SVETU

BEograd. — Tekom zadnjih mesecev so obširna področja Jugoslavije doletele strašne naravne nesreče — poplave in neurja, ki so povzročila ogromno škodo. Po še nepopolnih podatkih ocenjujejo to škodo na najmanj 400 milijard dinarjev, vendar je goľovo, da se bo ta znesek še bistveno povečal, ko bodo zbrani končni podatki. Samo nedavne poplave in neurja v Vojvodini, Slavoniji in Baranji so povzročila škodo za najmanj 240 milijard dinarjev, medtem ko škoda, ki so jo pred meseci povzročile poplave v Hrvaški in Sloveniji, doslej ocenili na 156 milijard dinarjev.

VOlGOGRAD. — Predsednik sovjetske vlade Kosi-gin je izročil prebivalcem herojskega mesta Volgo-grada (bivšega Stalingrada — op. ured.) Red Lenina z medaljo „zlate zvezde“ v znak priznanja za vdano službo domovini ter za pogum in junaštvo prebivalcev tega mesta v boju proti nemškim fašistom. Ob tej priložnosti je Kosi-gin poudaril, da so sovjetski ljudje prepričani, da mir med državami ter miroljubno sožitje med državami z različnimi družbenimi sistemi v celoti ustreza interesom vseh narodov.

HELSINKI. — Pripredni odbor za organizacijo IX. mednarodnega mladinskega festivala, ki bi moral biti konec julija in v začetku avgusta v Alžiru, je sprejel sklep, s katerim je bila pripreditev prelo-žena za leto dni.

BUKARESTA. — Predstavniki albanskih, bolgarskih, grških, jugoslovanskih, romunskih in turških matematikov, ki so zasedali v Bukarešti, so se dogovorili, da bodo obnovili delo medbalkanske zveze matematikov. Pripadnji kongres te zveze bo prihodnje leto v Bukarešti.

PRAGA. — Ob peti obletnici socialistične ustave Češkoslovske socialistične republike je vodilni list „Rude pravo“ poročal, da dela 98 odstotkov češkoslovskega prebivalstva v socialističnem sektorju, 60 odstotkov današnjega češkoslovskega prebivalstva pa tvori generacija, ki se je rodila ali vsaj oblikovala po letu 1945.

ALŽIR. — V Alžiru je bila pod vodstvom polkovnika Huarija Bumediēna sestavljena nova vlada, ki šteje 19 članov, od katerih jih je osem še iz prejšnje vlade. Med novimi ministri je tudi Rabah Bitat, ki je edini vidnejši voditelj fronte nacionalne osvobodilne Alžirije.

HANOI. — Zunanje ministrstvo DR Vietnam je objavilo Belo knjigo o „intervenciji in agresiji Amerike v Vietnamu“. V knjigi je rečeno, da je treba za pravilno politično rešitev vietnamskega vprašanja priznati vietnamskemu ljudstvu osnovno pravico do miru, neodvisnosti, suverenosti, enotnosti in ozemeljske nedotakljivosti. Nadalje knjiga naglašča, da je treba dosledno spoštovati ženevske sporazume, ljudstvu Južnega Vietnam pa dopustiti, da sama ureja svoje notranje zadeve brez vmešavanja od zunaj, medtem ko je združitve dežele treba doseči po mirni poti brez tujega vmešavanja.

LIZBONA. — Porotno sodišče v Lizboni (Portugal-ska) je spet izreklo sodbo nad skupino ljudi, ki so bili obtoženi, da so člani portugalske KP in da so poskušali s svojim delom zrušiti sedanji režim. Štirje obtoženci, med njimi trije študentje, so bili obsojeni na kazni od 17 mesecev do štiri leta in pol zapora, ostali pa so dobili pogojne kazni.

BEograd. — Po tridnevnem zasedanju jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora za gospodarsko in tehnično sodelovanje med obema državama sta jugoslovanski zvezni sekretar za zunanjo trgovino Nikola Đužverović in italijanski minister za zunanjo trgovino Bernardo Mattarella podpisala vrsto dokumentov o bodočem sodelovanju. Z obeh strani je bilo naglašeno, da bodo beograjski sklepi močno spodbudili in odprli nove možnosti za gospodarsko in tehnično sodelovanje med obema državama. Za vzpostavitev kooperacijskih odnosov in skupnega nastopa obeh držav na tujih tržiščih bo Italija dala 20 milijonov dolarjev kredita, Jugoslavija pa 5 milijonov.

ZENEVA. — Francija je razširila svoj bojkot Evropske gospodarske skupnosti tudi na pogajanja o znižanju carinskih tarif, ki potekajo kot „Kennedyjeva runda“ v Zenevi pod pokroviteljstvom GATT. V krogih GATT poudarjajo, da bi odsotnost francoskih predstavnikov v okviru „Kennedyjeve runde“ utegnila zelo hitro prizadeti pogajanja za znižanje carin.

RIO DE JANEIRO. — Voditelji levih perujskih strank so obdožili vlado predsednika Belaunda Terryja, da je odobrila vojaške operacije proti kmečkemu prebivalstvu v notranjosti dežele. Pravijo, da so vladna letala bombardirala nebranjena naselja in da je bilo pobitih skoraj tisoč kmetov.

WASHINGTON. — Predstavniki dom ameriškega kongresa je z veliko večino 333 proti 85 glasovom sprejel zakonski predlog, ki zagotavlja žrncem valilno pravico. Podoben zakonski predlog je ameriški senat sprejel že 26. maja. V ameriških vladnih krogih so s posebnim zadožbenjem pozdravili dejstvo, da je za enakopravnost žrncov glasovalo tudi več poslancev z ameriškega juga, kjer se bili rasisti posebno trdovratno upirajo enakopravnosti vseh državljanov.

TRST. — V Miljah na Tržaškem so namenavili za letošnji italijanski državni praznik konec aprila odkriti spomenik italijanskim in slovenskim borcem proti fašizmu, vendar so oblasti to prepovedale, ker nosi spomenik dvojezičen napis.

PARIZ. — Francija in Zahodna Nemčija sta sklenili, da bosta skupno gradili jedrski reaktor za znanstvene raziskave. Reaktor bo zgrajen v Granoblu v Franciji, direktor te znanstvene ustanove pa bo zahodnonemški znanstvenik.

BEograd. — Pripadnje leto bo v Beogradu VI. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, za prej pa bodo po posameznih republikah izvedeni republiški kongresi. Priprave so že v polnem teku ter so na sejah glavnih odborov sklenili, da bodo republiški kongresi med decembrom 1965 in marcem 1966.

BRUSELJ. — V krogih EGS vedno bolj prevladuje mnenje, da bo sedanja kriza, ki jo je sprožila Francija s svojim bojkotom, trajala dalje časa. Pri tem je slišati tudi glasove, po katerih je glavni povod za krizo dala Zahodna Nemčija, ki se je skušala uveljaviti kot vodilna politična sila v EGS.

Šolsko leto v luči letnega poročila

Državne gimnazije za Slovence v Celovcu

Slovenska gimnazija v Celovcu se je predstavila s svojim osmim letnim poročilom, ki se nanaša na šolsko leto 1964-65. V tem letu je bilo na šoli skupno 362 učencev — 225 fantov in 137 deklet — ki so bili razdeljeni na 13 razredov; prvi štirje in šesti razred so imeli paralele. Iz letnega poročila je razvidno, da je bilo na šoli v pravkar minulem šolskem letu 67 odličnikov, torej okroglo 20 odstotkov, če izzamemo osmi razred, v katerem je 23 učencev delalo maturo; 8 od njih je opravilo zrelostne izpite z odliko, dva pa bosta izpite ponavljala jeseni.

Letos je bila na slovenski gimnaziji prvič matura, ki so jo delali dijaki, kateri so slovensko srednjo šolo obiskovali skozi vseh osem letnikov, torej dijaki-„pionirji“, ki so se na šolo vpisali že v letu 1957, ko je bila slovenska gimnazija v Celovcu ustanovljena. Pismene naloge so maturanti pisali v dneh od 18. do 22. maja, ustni izpiti pa so bili zaključeni 16. junija, ko je predsednik maturitetne komisije strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko razdelil spričevala, odličnjakom pa še poseben knjižni dar prosvetnega ministrstva.

Ce si na kratko ogledamo kroniko minulega šolskega leta, bi zabeležili naslednje dogodke: ravnatelj slovenske gimnazije dr. Tischlerju je bil podeljen službeni naslov „dvorni svetnik“, dolgoletni profesor Joško Hutter je po daljšem bolezenskem dopustu stopil v pokoj, kot nove učne moči pa so bili tekom leta nameščeni dr. Klun Marija, Spieler Marija, dr. Stanko Cegovnik, dr. Janko Zerzer in dr. Marija Sienčnik, tako da je profesorski zbor v šolskem letu 1964-65 štel 21 učnih moči; na šolskih proslavah so se dijaki spomnili koroškega plebiscita, dneva avstrijske zastave, 20-letnice druge avstrijske republike in 10-letnice podpisa državne pogodbe, na žalnih slavnostih pa so

se poklonili spominu umrlega zveznega predsednika dr. Schürfa ter bivšega kanclerja in zunanjega ministra ing. Figla; med letom so dijaki obiskali vrsto kulturnih prireditev, razstav in filmskih predvajanj, posamezni profesorji pa so se udeležili raznih seminarjev in posvetovanj srednješolskih učiteljev; v celovškem Mesnem gledališču so dijaki slovenske gimnazije uprizorili opereto „Miklavž prihaja“, v Delavski zbornici pa so priredili svojo tradicionalno akademijo; dijaki osmega razreda so prisostvovali zadnji proračunski debati v koroškem deželnem zboru, medtem ko je izbran pevski zbor gimnazije sodeloval na tekmovanju mladinskih pevskih zborov, kjer si je v deželnem merilu osvojil 2. mesto in se zato udeležil tudi državnega tekmovanja, na katerem se je v dneh od 27. do 29. junija zbralo v Celovcu več kot 2000 mladih pevcev iz vseh avstrijskih zveznih dežel; v tem letu so se koroški slovenski srednješolci srečali tudi z dijaki gimnazije iz Šentvida pri Ljubljani in iz Postojne, na športnem področju pa so odigrali vrsto prijateljskih tekem z dijaki drugih šol ter z lepimi uspehi nastopili na športni prireditvi celovških srednjih šol, na koroških srednješolskih lahkotatletskih tekmah in na zveznem športnem festivalu na Dunaju.

Zanimiv je tudi pregled dijakov po poklicni pripadosti njihovih staršev: 147 kmetov, 95 delavcev, 35 obrtnikov, 62 uradnikov in nameščencev, 12 rentnikov in 11 pripadnikov prostih poklicev. D skupno 362 dijakov jih je bilo tekom šolskega leta 258 v dijaških domovih, 84 se jih je vozilo od doma v šolo, 20 pa jih je stanovalo v Celovcu.

Poleg teh podatkov vsebuje letno poročilo še podrobne naslove slovenskih in nemških šolskih nalog, naslove pismenih maturitetnih nalog in skupinsko razdelitev ustne mature, pregled učbenikov ter za zaključek vrsto člankov in poročil. Najprej je objavljeno obširno poročilo o letošnji zaključni akademiji z odmevi v nemškem tisku ter o tekmovanju mladinskih pevskih zborov. Sledi članek o našem ožjem rojaku, lani umrlem članu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani prof. dr. Ivanu Grafenauerju (dr. Pavle Zablatnik), o Danteju

— očetu italijanskega jezika (dr. Stanko Cegovnik), o novi cerkvi v Selah (dr. Janez Polanc), o dunajski univerzi in Slovincih (Jože Wakonig), o Koroški pred sto leti (dr. Reginald Vosperek), o ljudskih pesmih in pevcih iz Štebna pri Globasnici (dr. Franca Czigán), o zbirki črtic Bora Kostanka „Črtice mimogrede“ in pesniški zbirki Miška Mačka „Ujeti krik“ (prof. Janko Messner) ter o počitnicah v Angliji (Hanzej Urank).

Vsekakor lep in zanimiv zbornik, ki nas seznanja s pestrim dogajanjem na slovenski gimnaziji v Celovcu.

PEN-kongres na Bledu

JE BIL USPEH MEDNARODNEGA POMENA

33. mednarodni kongres PEN klubov na Bledu, ki je bil zaključen prejšnji teden, bo šel v zgodovino kot velik uspeh mednarodnega pomena. Več sto znanih pisateljev iz vseh delov sveta je na tem pomembnem srečanju izmenjalo misli o aktualnih vprašanjih vloge in pomena pisatelja v sodobnem svetu.

Udeleženci kongresa so med razpravami in zaključni resoluciji ostro obsodili preganjanje pisateljev in drugih svobodoljubnih ljudi zlasti v Španiji in Portugalski ter se izrekli za sožitje in miroljubno sodelovanje med narodi vseh dežel, ras in politične pripadnosti. Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, so na kongresu pripisovali poseben po-

KULTURNE DROBTINE

● Poletne igre v Spittalau ob Dravi so včeraj začele svojo jubilejno 5. sezono s premiero Molierove komedije „Scapinove zvijače“, kateri bosta potem sledila še komada „Komedija zmešnjav“ (Shakespeare) ter „Ljubezen in slučaj“ (Marivaux). Kot uvod v novo sezono je bilo ob koncu prejšnjega tedna v Spittalau II. mednarodno tekmovanje pevskih zborov, pri katerem je letos sodelovalo devet izbranih zborov iz Avstrije, Finske, Francije, Nemčije, Madžarske, Švedske, in Svica. Jutri pa bo na gradu Porcia odprta umetniška razstava (Andreas Urteil: skulpture in risbe, Giselbert Hake: oljne slike, gvaži in akvareli), ki jo je pripravila celovška „Galerija 61“.

● VI. mednarodni bienale grafike, ki je trenutno v ljubljanski Moderni galeriji, vzbuja zanimanje v domačih in mednarodnih umetniških krogih. Na razstavi je udeleženih 43 držav iz vseh delov sveta, katerih umetniki so razstavili skupno nad tisoč listov. Tako je Ljubljana že šestič prizorišče ene največjih svetovnih razstav moderne grafike. Med sodelujočimi umetniki je cela vrsta takih, ki smo jih spoznali tudi na razstavah v celovški „Galeriji 61“ in „Galeriji Wulfengasse“.

● Letos jeseni bo prosvetni minister prvič podelil avstrijsko državno nagrado za evropsko literaturo, ki se imenuje „Mednarodna nagrada Nikolaus Lenau“ in znaša 50.000 šilingov. Na soglasen predlog posebne žirije bo nagrado prejel poljski lirik Herbert Zbigniew.

● V celovškem domu umetnikov je bila pred kratkim odprta razstava „Grafika in plastika iz Nižje Avstrije“, ki obsega 135 del 18 umetnikov.

men navzočnosti sovjetskih pisateljev, katerih vodja Leonid Leonov je na kongresu izrekel tudi naslednje tehtne besede: »Mislim, da svet danes ne potrebuje v prvi vrsti generalov, temveč ljudi velikega srca, ki lahko čutijo z vsem človeštvom.«

Kongres pa je bil tudi važna afirmacija malega slovenskega naroda, ki je s svojo kulturo in svojo gostoljubnostjo uspešno preстал zrelostno preizkušnjo pred najvišjim forumom svetovne književnosti.

Okoli 70 kulturno-umetniških prireditev

obsega spored letošnjih XVI. poletnih iger v Dubrovniku

V Dubrovniku so se zadnji soboto začele letošnje poletne igre, ki so že 16. po vrsti. Otvoritvene slavnosti se je poleg številnih domačih in tujih predstavnikov kulture in umetnosti udeležila tudi večja skupina svetovnih pisateljev, ki so s tem zaključili 33. mednarodni kongres PEN klubov na Bledu.

Letošnje poletne igre v Dubrovniku, ki bodo trajale do 24. avgusta, imajo spet zelo bogat in pester spored, saj je predvidenih okoli 70 najrazličnejših dramskih, opernih, glasbenih, baletnih in folklornih prireditev. Sodelovali bodo najboljši jugoslovanski dramski in operni ansambli, orkestri ter folklorne skupine, poleg tega pa so na sporedu gostovanja priznanih inozemskih skupin, med drugim newyorškega baleta, filharmoničnega orkestra iz Dresdena, »Borodin kvarteta« iz Moskve, orkestra »Smetana« iz Prage in drugih.

V letošnjem dramskem repertoarju sta dve deli Marina Držiča in sicer »Skup« ter »Dundo Maroje«, nadalje bo letos prvič uprizorjena celotna Vojnovičeva Trilogija, beograjsko Jugoslovansko dramsko gledališče pa bo gostovalo z »Odkritjem Dobrice Čosića. Od Shakespeara, kateri ima v Dubrovniku že več let »domovinsko pravico«, bodo tokerat uprizorili »Othella« in »Sen kresne noči«. Med folklornimi prireditvami bodo razumljivo vzbujali največ zanimanja in priznanja nastopi mednarodno znanih ansamblov »Kolo« iz Beograda, »Lado« iz Zagreba in »Tanec« iz Skopja, ki bodo dvanajstkrat izvajali svoj najboljši program. Od sodelujočih orkestrrov je treba omeniti še Slovensko filharmonijo, ki bo izvajala kantato Jure Kaštelana »Ognjeno srce« v glasbeni predelavi Borisa Papanopolja.

Seveda so s tem navedene le nekatere posebno znane skupine, katerim se bo pridružilo še mnogo drugih ansamblov in solistov, ki bodo na celi vrsti »prirodnih odrov« izvajali širok program najpomembnejše jugoslovanske, deloma pa tudi svetovne dramske, glasbene in folklorne ustvarjalnosti.

Tedenski spored letošnjih poletnih iger

● V BREZAH :

- 16. 7. — Calderon: SODNIK ZALAMEJSKI
- 17. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILLA IN NJEGOV HLAPEC MATTI
- 21. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILLA IN NJEGOV HLAPEC MATTI
- 22. 7. — Calderon: SODNIK ZALAMEJSKI
- 23. 7. — Brecht: GOSPOD PUNTILLA IN NJEGOV HLAPEC MATTI
- 24. 7. — Calderon: SODNIK ZALAMEJSKI

Začetek predstav ob 20. uri.

● V LJUBLJANI :

- 16. 7. — RAM GOPAL, državni ansambel narodnih plesov, Indija
- 20. 7. — SODOBNA SOVIJSKA GLASBA, Collegium musicum, Ljubljana
- 23. 7. — KONCERT, Kraljevi moški pevski zbor, Eupen - Belgija
- 25. 7. — TAMBURICA, folklorni ansambel, Amerika

Začetek predstav ob 20.30 uri.

Nacistični načrti za uničenje koroških Slovencev

(1. nadaljevanje)

Cez devet dni pa je v pismu deželnemu kmečkemu vodji v Gradcu ponovil, da načrt o preselitvi optantov iz Italije nudi možnosti za okrepitev in »varovanje jezikovno mešanega obmejnega pasu z naselitvijo nemških kmetov«. Ko je deželni kmečkemu vodjo prosil za primerne sodelavce, je še posebej opozoril na nekdanjo dejavnost Kärntner Heimatbunda⁶ in na svoje poglede na slovensko vprašanje: »To je (namreč) naselitev nemškega elementa na Koroško obmenjo območje — op. pis.) ona možnost, za katero smo vedno stremeli in jo moramo popolnoma izkoristiti.«⁷

Seveda so bili Kanalčani za tako kolonizacijo po mnenju nacistov jezikovno, pa tudi rasno neustrezen element. Na to kaže tudi Maier-Kaibitschev predlog, da bi se vse morebitne optante slovenskega jezika iz Kanalske doline naselilo izven Koroške.⁸ Do tega pa ni prišlo. Pač pa so nacisti naseljevali Kanalčane do napada tretjega rajha na Jugoslavijo izven slovenskega in jezikovno mešanega področja Koroške severno od črte Modrinja vas, Šmohor, Be-

ljaške Alpe, Beljak, Osojske Ture, Celovec, Pušja vas, Puštica in Labod,⁹ dočim so področje južne Koroške prihranili za naselitev južnih Tirolcev iz Grödnertala.

Pri iskanju morebitnega naselitvenega področja za južne Tirolce je padel med drugim izbor tudi na Švinsko planino, na Podjuno in občinno Komelj. Znan je elaborat z dne 13. 9. 1940, ki je za naselitev Grödnertalerjev posebej omenjal območje od Zelezne Kaple do selske fare. V obrazložitvi je predlog podčrtaval, da je na tem področju 290 kmetij izključno v narodnostno tujih rokah, področje samo pa da je geografsko, klimatsko in gospodarsko zaključeno ozemlje in bi omogočalo naselitev skoraj vseh optantov iz Grödnertala. Vsekakor pa mora biti, je poudarjal elaborat, ne glede na dokončno izbiro naselitvenega področja za južne Tirolce »ureditev narodnostnega vprašanja na tem območju... stalno pred očmi.«¹⁰

Prelomnico v teh načrtih pomeni nacistični napad na Jugoslavijo aprila 1941. Kot kažejo dokumenti, je dal ta dogodek Maier-Kaibitschu in njegovim novega poleta: Jugoslavija še ni dobro kapitulirala, že je Maier-Kaibitschev urad poslal 16. 4. 1941 celovški podružnici Nemške preselitvene družbe, ki je vodila preseljevanje Kanalčanov in južnih Tirolcev

v tretji rajh, seznam zavednih Slovencev iz Vetrinja. Čemu, nam ni treba posebej ugibati; primerjava z drugimi viri kaže, da je po Maier-Kaibitschevem mnenju nastopil trenutek, ko bo možno z nemško kolonizacijo odstraniti iz Koroške zavedne koroške Slovence.

25. avgusta 1941 je ta zamisel našla potrditev v Himmlerjevi odredbi številka 46/I, s katero je Himmler posebej določil dvojezično ozemlje Koroške za naselitveno področje Kanalčanov. V odredbi je namreč Himmler določil za izselitev iz Koroške v notranjost rajha kakih 200 slovenskih družin, poznanih, kot pravi odredba, po svoji »narodnosti in državni sovražnosti«, njihova posest pa naj bi se dala optantom iz Kanalske doline. Določil je tudi, naj ustrezne slovenske družine izbere urad šefa varnostne direkcije za Ko-

Z oboroženo silo so pregnali z domov cele družine, od 85 let starega očanca do komaj rojenega otroka.

roško »v zvezi« z Maier-Kaibitschevim uradom pooblaščenca državnega komisarja za utrditev nemštva. V odredbi je posebno zanimiv zadnji člen, s katerim je Himmler pooblastil prizadeta urada, naj pri izvedbi te naloge pritegneta tudi lokalne koroške aktorje (»möglichst die örtlichen Stellen mit der Durchführung der einzelnen Maßnahmen zu beauftragen«). Po mnenju dr. Pressingerja, priče na procesu proti Maier-Kaibitschu, je Himmler izdal ta odlok pod vplivom kasnejšega koroškega gauleiterja dr. Friedricha Rainerja.¹¹

11 Dostopni dokumenti kažejo, da so bile med različnimi rajhovskimi uradi različne zamisli o »rešitvi« slovenskega vprašanja na Koroškem. O tem priča zapisnik razgovora v rajhovskem notranjem ministrstvu z dne 12. 11. 1941 o »organizaciji slovenskih narodnostnih skupin v nemškem rajhu«.

»Predsedujoči svetnik ministrstva Wagner uvodoma pripominja, da je potrebno podoban način, ki so ga uporabili leta 1939 pri uničenju organizacij poljskega življa v rajhu, uporabiti tudi za dokončno uničenje slovenskih organizacij v rajhu, posebno na območju Koroške, za kar je treba zagotoviti pravne osnove. Temu namenu naj služi osnutek ukaza ministrstva za državno obrambo. — K temu doda referent, vodilni

direktor dr. Heger, pregled o slovenskem prebivalstvu v rajhu, o ozemlju, kjer je naseljeno, o številu in organizacijah, nato oceni priloženi osnutek. Čeprav je nujnost predvidenih ukrepov trenutno dana predvsem za koroško pokrajino, je z ozirom na predvideno ponovno združitvo osvobojenih ozemelj južne Štajerske, Koroške in Goranjske z nemškimi rajham in na slovenski življenjski v rensko-vestfalskem industrijskem območju pripravljeno, da se veljavnost ukaza ne meji le na področje Koroške, temveč ga je treba uveljaviti na celokupnem ozemlju nemškega rajha.«

Faksimile dokumenta je objavila revija Borec, Ljubljana, 1963, str. 359. (NADALJEVANJE SLEDI)

⁶ Za kolonizacijska prizadevanja nemških nacionalnih krogov na Koroškem v času med obema svetovnjima vojnama prim. članek dr. Julija Felcherja »Naseljevanje rajhovcev na Koroškem v dobi senžermenske Avstrije«, Svoboda, št. 10—12.
⁷ Gl. opombo 5.
⁸ Isto. Odgovor Volksdeutsche Mittelstelle M. K. z dne 20. 11. 1939.
⁹ Faksimile dokumenta je objavila knjižica »Verbrechen fordern Sühne«, Celovec 1947.
¹⁰ Isto.

Neiskrenost in ožina ne moreta koristiti

Srečanje mladine narodnostnih manjšin v Celovcu

Ob zaključku šolskega leta je Koroška dijaška zveza vabila na srečanje mladine narodnostnih manjšin Avstrije v Celovcu. V okviru tega srečanja je bilo v soboto zvečer na Šentjanskih Rutah kresovanje, v nedeljo pa v celovškem Domu glasbe akademija, ki je bila posvečena 20. obletnici nastanka druge republike Avstrije in 10. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe.

Poleg koroških slovenskih dijakov, ki so vključeni v to zvezo ter pevskega zbora iz Sel sta pri srečanju sodelovali še štiridesetletna mladinska skupina gradiščanskih Hrvatov in osemletna skupina katoliškega krila dunajskih Čehov. Mladina madžarske manjšine iz Gradiščanske je sodelovanje odpovedala.

Kot častni gostje so bili pozdravljeni sekcijišef dr. Frček iz prosvetnega ministrstva, deželni svetnik v zastopstvu Pogatschnig, ki je zastopal deželnega glavarja Simo, predsednik koroške Lige za slovenske pravice dvorni svetnik Papst, ravnatelj slovenske gimnazije dvorni svetnik dr. Tischler, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Inzko in drugi.

Vsaka od skupin je k proslavi prispevala svoj del. Čehi so nastopili z narodnimi pesmi, Hrvati s pevskim in tamburaškim zborom ter folklorno skupino, Slovenci pa s pevskim zbori. Vse skupine so spored skrbno izvajale in so bili zlasti gradiščanski Hrvati deležni posebnih izrazov priznanja, ko so v glasbi in plesih pokazali bogastvo svoje folklorne.

Slavnostni govor je imel predsednik Koroške dijaške zveze Karel Smole. V svojem govoru je med drugim naglasil, da mladina narodnostnih

mostu med državami Zahoda in Vzhoda.

Prva teh senc je bil način vabljenja, ki je — kakor smo pozneje zvedeli — obstajalo v dveh vrstah vabil. Ena vrsta vabil je jasno povedala, da gre pri srečanju za prirediteljev katoliške mladine in ne — kakor je bilo razvidno iz druge vrste vabil — za široko srečanje mladine narodnostnih manjšin. Potrdilo, da je bilo srečanje ozka svetovnonazorna prireditev, nismo dobili le iz dejstva, da naša mladinska organizacija ni bila vabljenka k sodelovanju, marveč smo ga dobili tudi v izpadu češkega govornika na račun svojega matičnega naroda, ko se je kot »katoliški Čeh« povzpelo do trditve, da se matični narod ne mmore svobodno izživljati, ker vlada v domovini komunistični režim.

Drugo temno senco na srečanju je vrgel nedeljski intervju Karla Smoleja za celovški radio, ko je v zvezi s srečanjem po zvezah sodelujočih or-

Upamo, da je pri vseh teh sencah šlo le za pomanjkljivosti, čeprav so bile za okvir prireditve grobe in nedopustne. Predvsem seveda upamo, da nimamo opravka z neiskrenostjo in zlorabo javnosti, kajti taka neiskrenost in zloraba sta grobokopa vsakega uspeha, ki naj bi ga rodile take in podobne prireditve. Ob tej prireditvi pa tudi ne moremo mimo tega, da opozorimo prireditelje na resnico, da je vsaka pot v bodočnost uspešna le, če temelji na sadovih preteklosti ter na stvarnosti in spoznanjih sedanosti, ne pa na njihovem zavračanju ali pa celo odklanjanju.

Železna Kapla — Kranj:

Kulturno sodelovanje na meji se uspešno razvija

Za gostovanjem prosvetašev z Jezerskega v Lepeni meseca aprila in za literarnim večerom na Jezerskem, pri katerem sta sodelovala pesnik Valentin Polanšek in ženski zbor z Obirskega, ter za prijateljsko tekmo kapelškega nogoletnega moštva v Šenčurju pri Kranju s tamkajšnjim moštvom, ki je bilo v juniju, je v kulturnem sodelovanju med občinama Železna Kapla-Bela in Kranj prišlo v nedeljo do nadaljnjega srečanja. Na povabilo občine je prišla v Železno Kaplo pihalna godba kranjskih »Svobod« in priredila koncert na trgu, ki je zadivil vse, ki so ga slišali.

Ob prihodu godbe v Železno Kaplo se je zbralo na trgu polno ljudi. Goste, ki jih je spremljal podpredsednik občinskega sveta Kranj Zveze kulturnih in prosvetnih organizacij Slovenije Silvo Ovsenk, je najprej pozdravila domača pihalna godba pod vodstvom svojega dirigenta Woschniaka, nato pa so ji izrekli dobrodoščilo

predstavniki občine Valentin Polanšek, Willi Germačnik in Pavle Kurnik.

Ko je godba zaigrala prvi komad, si je osvojila srca vseh poslušalcev, ki se jih je pričelo zbirati vedno več in se jih je zbralo toliko, kakor redkokdaj v Železni Kapli. Njihovo navdušenje in aplavz nista poznala meja.

Isti dan popoldne je kapelška »Zarja« ponovila pri Rastočniku v Lepeni igro »Stari in mladi«, ker je ob njeni prvi uprizoritvi 3. julija niso mogli videti vsi, ki so jo želeli videti. Tudi ta igra je zelo dopadla, ker je bila pod vodstvom režiserja Francija Vavtija in pod tehničnim vodstvom Miheja Kuharja dobro pripravljena. S to igro je pričela »Zarja« poleg zborovskega petja spet gojiti amatersko odersko umetnost, kar je vsega priznanja vredno zlasti zaradi tega, ker je igra pokazala, da ima društvo tudi med svojimi mladimi člani igralske talente, ki precej obetajo.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo

Pred 10 leti ustanovljeno Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem za gojitev kulturnih, gospodarskih in socialnih stikov je imelo v petek v Celovcu svoj občni zbor. Po nekaj letih mrtvila je pred dvema leti izvoljeni društveni odbor pod predsedstvom bivšega namestnika deželnega glavarja Matthiasa Krassniga društveno delo poživil in se prizadeva, da bi ga s kulturnega področja razširil tudi še na gospodarsko in socialno področje.

Iz poročil na občnem zboru je bilo med drugim razvidno, da je od lani jeseni društvo v Celovcu omogočilo tri prireditve in sicer novembra koncert slovenskega violinista Igorja Ozima, marca predavanje o baročni umetnosti v Sloveniji, ki ga je imel prof. dr. Sergej Vrižar, junija pa filmski večer s slovenskim filmom »Samorastniki«. Delo društvene sekcije v št. Vidu pa obsto-

ja predvsem v prirejanju izletov in obiskov raznih prireditev v Jugoslaviji. V času svojega obstoja ja društvo priredilo tudi že nekaj znanstvenih in strokovnih predavanj.

Prizadevanja društva podpirajo razne koroške ustanove, predvsem pa deželna vlada in mestna občina Celovec. Medtem ko se je društvo pri svojem delu doslej osredotočilo na Celovec in št. Vid, hoče svojo dejavnost v bodoče razširiti tudi na Beljak, zlasti pa na podeželje. Kakor je bilo razvidno iz poročil, so pogoji za nastanek društvenih sekcij dani zlasti v Podjuni, v Borovljah in v Porečah.

Maturitetno potovanje

V ponedeljek so letošnji maturanti slovenske gimnazije v Celovcu odpotovali na maturitetno potovanje po Sloveniji in Hrvaški. Na potovanju si bodo ogledali Štajersko ter se nadalje ustavili v Zagrebu, ob Plitvičkih jezerih in na Reki. Nekaj dni svojega potovanja bodo preživeli ob zahodni istrski obali, nakar bodo obiskali Ljubljano, kjer se bodo srečali s slovenskimi maturanti iz Trsta.

Prva skupina otrok v Savudriji

V torek dopoldne je odpotovala prva skupina naših otrok na tritedensko letovanje, ki ga bodo preživeli v znanem počitniškem domu v Savudriji.

Uprava počitniške kolonije priporoča staršem teh otrok, da pridejo na obisk v nedeljo 25. julija, ker je za ta dan predvidena družabna prireditev, ki jo bodo otroci pripravili za svoje starše.

Druga skupina odpotuje na letovanje v ponedeljek 2. avgusta. Isti dan se vrne prva skupina.

Obvestilo

ZVEZE SLOVENSKEGA IZSELJENCEV

V tem mesecu obhajamo 20-letnico povratka bivših izseljencev iz priporniških taborišč. Tej obletnici bo posvečen tudi letošnji

redni občni zbor

ZVEZE SLOVENSKEGA IZSELJENCEV

ki bo v nedeljo, dne 18. julija 1965 s pričetkom ob 14. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Po občnem zboru bo na istem mestu

družabno srečanje

kjer se bomo v domačem krogu spominjali let skupnega trpljenja, obnavljali stara poznanstva in v prijatni družabnosti preživeli nekaj lepih ur ob razgovoru, pesmi in plesu.

Prisrčno vabljeni vsi bivši izseljenci z družinami, prijatelji in znanci.

Zveza slovenskih izseljencev

Zamenjava na jugoslovanskem generalnem konzulatu

NOV AVSTRIJSKI GENERALNI KONZUL V LJUBLJANI

Včeraj zvečer se je od predstavnikov Koroške poslovil konzul na Generalnem konzulatu SFR Jugos-

Proslave v Begunjah

Ta teden praznujejo Begunje na Gorenjskem 20. obletnico osvoboditve Begunj in osvoboditev protifašističnih borcev iz begunjskih ječ. Proslave bodo zaključene v nedeljo. Dopoldne bo zbor internirancev in pripornikov ter njihovih osvoboditeljev. Popoldne pa bo zaključena veselica, pri kateri bo igral Ansambel bratov Avsenik. Begunje bodo ta dan s stalno avtobusno zvezo povezane s Lescami in Radovljico.

slavije v Celovcu Spiridon Petrovič, ki je bil odpoklican na novo službeno mesto. Hkrati se je predstavil novi vicekonzul Spasoje Jakovljevič.

Koncem minulega tedna pa se je poslovil dvorni svetnik dr. Heinrich Riesenfeld kot uradnik koroške deželne vlade, ker je bil imenovan za avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

BRDO. — V Pasrijah ob Preškem jezeru je Društvo prijateljev narave odprlo počitniški center, ki je stal pol milijona šilingov in ki zaenkrat obstoja iz 10 počitniških bungalovov.

HODIŠE. — V nedeljo so ob Hodiškem jezeru odprli mednarodno mladinsko taborišče, v katerem je sedaj 200 mladincev iz Češke, Madžarske, Sovjetske zveze, Jugoslavije, Berlina in Avstrije.

BILČOVSI. — Pomožni delavec Izidor Valentič (39) od Sv. Lucije se je v petek zjutraj smrtno ponesrečil, ko je na gradbišču v Celovcu, Wulfengasse, padel osem metrov globoko.

BOROVLE. — Trgovina Kometter je povečala svoje trgovinske prostore in uvedla samopostrežbo. Od 400 m² skupnega prostora je 130 m² odmerjenih za trgovino z živili.

SLOVENJI PLAJBERK. — Na poti skozi sotesko Čepe je v nedeljo spodrsnil štajerski izletnik Stefan Leitner in padel 100 metrov globoko, kjer je obležal mrtev z razbito lobanjo.

SELE. — Lovca Tomaž Piskernik in Janez Gruden sta v soboto srečala mladega okoli 40 kg težkega medveda, ki se zadržuje v območju Sel.

GALICIJA. — Cesta med Galicijo in Miklavčevim je sedaj v glavnem sanirana. Ta teden je dobila prvo oblogo asfalta, dokončno pa bo asfaltirana in urejena prihodnjo pomlad.

KAZAZE. — V 105. letu starosti je umrla vaščanka Marija Skok, ki je bila najstarejša občanka Dobrle vasi in verjetno najstarejša prebivalka Podjunc. Rajna je v okolici 63 let služila za kmečko dekle.

Darujte za visokošolski dom »Korotan«

manjšin nedvoumno priznava Avstrijo za svojo domovino in da je na vseh področjih pripravljena sodelovati z večinskim narodom, v bran pa se bo postavila vsakemu poskusu raznarodovanja. Svojo posebno nalogo vidi v ohranjanju svojih narodnih posebnosti, v katerih se hoče izživljati, obljublja pa tudi, da je pripravljena sodelovati pri izgradnji Avstrije, skupne domovine Avstrijcev vseh narodnosti, ki v njej živijo. Akademija je bila zaključena z državnim himno.

Celovško srečanje mladine narodnostnih manjšin Avstrije bi bila lepa manifestacija in njeni organizatorji bi zaslužili vse priznanje, če na svojo pridobitev ne bi sami vrgli senc ki so izmaličile geslo, da se hoče mladina narodnostnih manjšin kot zvesti Avstrijci vključiti v prizadevanja na poti zблиževanja in prijateljstva med narodi in ustvarjanja

organizacij z matičnimi narodi dejal, da oficielnih zvez ni, ker so ti narodi pod komunističnim režimom. S tem ni le zanikal očitnih dejstev in mednarodno priznane resnice, da manjšine brez naslovitve na kulturo matičnega naroda ne morejo obstojati, marveč je postavil v luč neiskrenosti tudi svojo poznejšo izjavo o prizadevanju mladine manjšin za zблиžanje med narodi.

In končno še tretja senca. Karel Smole je brez besede priznanja obšel dejstvo, da je druga republika Avstrija nastala na temeljih protifašistične borbe, h kateri so tudi manjšine — posebej pa še koroški Slovenci — neglede na svetovno nazorno prepričanje prispevale svoj del. Sprič svoje funkcije in izobrazbe bi moral vedeti, da današnja mladina manjšin v Avstriji ne bi mogla v svojem jeziku govoriti in peti še manj pa slaviti zgodovinske avstrijske obletnice brez žrtev in krvi svojih očetov v borbi proti fašizmu in nacizmu.

Pedagoški tedni v Celovcu

Danes bodo v Celovcu zaključeni letošnji pedagoški tedni, ki jih prireja Pedagoški inštitut za Koroško in ki se jih je udeležilo okoli 600 učiteljev. Slavnostni otvoritvi letošnjih pedagoških tednov so prisostvovali vodilni predstavniki dežele in šolstva, nadalje okrajev ter mest Celovca in Beljaka. Ob otvoritvi sta spregovorila referent za šolstvo koroške deželne vlade deželni svetnik Hans Schober in vodja pedagoškega inštituta dvorni svetnik Volkmar Haselbach. V svojih nagovorih sta zlasti orisala vlogo učitelja pri vzgoji mladine v zavestne državljane ter naloge in odgovornosti avstrijske šole.

Pedagoški tedni služijo izobraževanju učiteljstva. Njihov letošnji program je bil posvečen zlasti socialno- in gospodarskoznansvenim referatom in seminarjem in je imel za cilj usposabljanje učiteljstva za naloge, ki jih nalaga novi učni na-

črt. Jeseni bo namreč po vseh šolah uveden politehnični učni tečaj, katerega koncepcija postavlja učiteljsvo pred popolnoma novo strokovno orientacijo. S tečajem povezana je bila knjižna in dokumentarna razstava »Narod je našel samega sebe«.

SVARILO TEDNA:

Upoštevajmo prometne predpise!

Zadnje soboto in nedeljo je prišlo na koroških cestah do vrste prometnih nezgod, pri katerih so bile po nepopolnih podatkih 4 osebe ubite, 20 pa deloma težko poškodovanih. Zadnje čase vedno spet opažamo, da odpade velik del prometnih nezgod prav na naše kraje. Med nezgodami, ki so se pripetile zadnje soboto in nedeljo, je prišlo do težjih nezgod v Zg. Bregu pri Brnci, ob Baškem jezeru, v Vernberku in Podgorjah ter na Rudi in v Dobrli vasi.

Če iščemo vzroke prometnih nezgod, vedno spet ugotavljamo: lahkomišelnost mladih mopedistov, neupoštevanje prometnih predpisov, previsoka brzina in alkohol.

Nevarnost prometnih nezgod se je s pričetkom glavne turistične sezone močno povečala. Zadnje čase niso le glavne ceste natrpane z motornimi vozili, marveč se je tudi po stranskih cestah promet podvojil in potrojil. Povečan promet pa zahteva od udeležencev dvojno previdnost. Zato je v korist vsakega udeleženca, da upošteva prometne predpise, zlasti pa predpise o dovoljeni brzini, kajti prav od brzine je najbolj odvisno število nezgod in njihov obseg.

Po nedavnem apelu prometnega oddelka deželnega poveljstva žandarmerije avtobusi na odprti cesti ne smejo prekoračiti brzine 80 kilometrov, tovornjaki 70 in tovornjaki s priklopkami 60 km na uro. Skozi naselja je brzina tovornjakov s priklopkami omejena na 25 km, mopedov na 40, vseh ostalih motornih vozil pa na 50 km. Mopedisti pa tudi na odprti cesti ne smejo prekoračiti brzine 40 km na uro.

KOLENDAR

Petek, 16. julij: Dev. Mar. K.
Sobota, 17. julij: Alet
Nedelja, 18. julij: Miroslav
Ponedeljek, 19. julij: Vincencij
Torek, 20. julij: Marjeta
Sreda, 21. julij: Prakseda
Četrtek, 22. julij: Marija Magdalena

FERDO GODINA:

Šarga

Izmed vseh naših domačih živali sem imel najrajši kobilu Šargo. Najrajši sem jo imel zato, ker je bila najmočnejša. Z njeno veliko močjo sem ravnal, kakor sem hotel. To mi je bilo najbolj všeč. Nosil sem še počeno ritko, ko me je oče že posadil na Šargo in mi dejal:

»Orala bova. Vodi jo po brazdi.«

Med hojo so se Šargi kopita zaradi njene velike teže pogrezala v mehko zemljo. Hodila je po brazdi meni pokorna in se je ustavila samo takrat, ko sem napel vajeti in sem ji rekel:

»Oha! Stoj!«

Ko sva z očetom njivo zorala, sem Šargo odpeljal v hlev. Zlezal sem v jasli in jo privezal. Bil sem ji hvaležen, ker je delala in me ubogala.

Po oranju je imela vedno kopita blatna. Prinesel sem v hlev vedro vode. Namočil sem krpo. Krotko je dvignila nogo, da sem ji kopita opral. Nisem bil večji od njene srednje noge, toda Šarga me je ubogala kakor očeta. Ko sem nesel vodo od nje, sem samo vzkliknil:

»Umakni se, Šarga!« in Šarga se mi je umaknila, da sem lahko z vedrom odšel.

Prepričan sem bil, da z njo lahko delam, kar hočem, dokler nisem Šarge spoznal tudi od druge strani. Ona je znala biti tudi čisto drugačna.

Z očetom sva se nekoč peljala k mlinu. Oče je Šargo pri mlinu ustavil, ne da bi se z njo obrnil proti domu. Mlinar je prinesel vrečo iz mlina, jo vrgel zadaj na koleselj in naju vprašal:

»Zakaj se nista obrnila? Z naloženim vozom se ne obrača.«

»Ko se obrnem z njo proti domu, ne mara več stati,« pravi mlinarju oče.

»Kaj ne mara. Jaz jo bom zadržal, če jo vidva ne moreta,« se je repenčil mlinar.

Mlinarjeva ponudba je očetu napravila veliko veselje, ker je bil šaljivec. Popravil si je brke, da bi skrtil nasmeh. Vzel mi je vajeti iz rok in rekel mlinarju hudomušno:

»Poizkusi!«

Oče se je potem s kolesljem obrnil. Mlinar je stopil k Šargi in jo zgrabil za uzdo.

Takrat se je zgodilo nekaj čudnega. Krotka Šarga se je v hipu spremenila. Zavrtela je ušesa. Telo ji je vztrepetalo. Dvignila je glavo in z njo je dvignila tudi mlinarja. Od strahu in z zakričal, jaz pa sem se prijel za očeta.

Mlinar je medtem uzdo spustil in odskočil v grmovje. In če bi ne odskočil v grmovje, bi ga Šarga pohodila, kajti potegnila je koleselj in v galopu stekla proti domu. Koleselj je plesal za njo kakor igrača. Šarga je tekla, kar je mogla, ker se je bala, da jo bo kdo na poti proti domu skušal zadržati.

Po tem dogodku pri mlinu sem naši Šargi še pral kopita in tudi vodil sem jo pred plugom, zaupal ji pa nisem več kakor prej. Še manj sem ji zaupal po tistem, ko me je oče

Poglavar Sarikan

ALTAJSKA PRIPOVEDKA

V Altajskih gorah je živel poglavar Sarikan. Imel je toliko živine, kakor je mravljincev na mravljišču. Njegovi zakladi so obkrožali koč kot visok nasip. Sam poglavar pa ni znal razlikovati niti grenko od sladkega. Zamenjaval je črno z rjavim.

Nekoč je poslal poglavar Sarikan sužnja: »Pojdi in poglej, ali se je moji hčerki rodil sin ali hčerka!«

Suženj je šel in videl, da je hčerka. Prestrašil se je, šel domov in razmišljal: Kaj naj storim? Če rečem, da je sin, bo poglavar Sarikan sicer verjel, toda ko bo izvedel od ljudi resnico, me bo zaradi laži obesil. Če mu pa rečem, da je hčerka, mi bo zaradi slabe novice prav tako vzel glavo.

Prišel je domov.

»No,« je kričal poglavar, »kaj je rodila? Hitro povej! Naj bo moje uho zadovoljno!«

Suženj pa niti ust ni mogel odpreti. Rob starega ovčjega kožuha se mu je tresel ob kolenih. Čepica v njegovi roki je trepetala. Kita mu je padla na levo uho. Zobje so mu šklopotali kot v največjem mrazu.

»De-klica...«

poslal z njo na njivo po travo. Zapregel je namreč Šargo in mi naročil:

»Dekleta berejo po koruzi travo. Pojdi s Šargo ponje. Ko prideš do njive, jih pokliči.«

Prvič v življenju sem se vozil s Šargo sam. To je pomenilo, da me ima oče za odraslega fanta. Peljal sem se med njivami in zdelo se mi je, da je ves svet moj. Sonce je sijalo prijetno zato, ker sem postajal odrasel. Koruza je poganjala cvetje zato, ker sem postajal odrasel. Šarga je vlekla koleselj zato, ker sem postajal odrasel. In ker sem bil v mislih samo pri tem, kako postajam odrasel, sem pozabil, da Šarge ne smem obrniti proti domu, preden ne naložimo trave.

Sele ko sem jo obrnil, sem opazil svojo pototo. Napel sem sicer vajeti, a Šargo je spet spreletela želja po domu. Grozeče je zavrtela ušesa, se postavila na zadnje noge, stegnila glavo in mi z lahkoto potegnila vajeti iz rok. Nato je skočila v galop.

Zaradi močnega sunka sem se zvrnil nazaj v koš in vzdignil bose noge proti soncu. Šarga je v mojo veliko sramoto stekla med njivami, nato skozi vas in je zavila z menoj na dvorišče. Hotela je s kolesljem celo v hlev, a so kolesa na srečo zadela ob vrata in so koleselj ustavila.

Šarga je bila zadovoljna, ko je stala v hlevu, pa čeprav je bila še vprežena v koleselj. Bila je doma. Postala je spet najbolj krotka žival na svetu.

Zaradi sramote, ki mi jo je napravila, ji nisem nikoli več pral kopit in tudi očetu nisem verjel, ko je rekel, da je Šarga najboljša kobilica, kar smo jih imeli pri hiši.

»Jaz pa pravim sin, torej sin. Kje so rablji?«

Pritekli so rablji in sužnja zvezali z jermeni. Tedaj je prihitela prepelica in sedla poglavarju na glavo.

»Hej, suženj,« je zatulil Sarikan, »takojujemi prepelico!«

Rablji so odvezali jermene. Suženj je iztegnil roko po prepelici.

»Norec neumni,« se je zasmejal poglavar. »Ali se z roko love ptice? Vzemi železni drog in udari!«

Sarikan je ukazal. Suženj mora ubogati. Stokaje je z obema rokama dvignil železni drog in udaril. Prepelica je zavreščala in odletela, železni drog pa je z vso silo padel na golo glavo poglavarja Sarikana.

»I-a, i-a...i-o, i-o!« je zahrzalo sedem velblodov in poskakujoče grbe so stekle proti Ditu. Komaj je utegnil vreči na tla sedem palic.

Velblodi so se začeli drgniti ob železne palice.

Dito pa je šel naprej, dokler ni prišel do velike dupline. Pred njo je sedel sam poglavar Karati in pil iz zlate skledice gosto zganje.

»Kako živiš, smrdljivi Dito?«

»Dobro. Kako, dovolite, živite pa vi, slavni poglavar?«

»Imenitno. Ko bi vedel, Dito, kako tu kadimo tobak, bi ne hotel več nazaj na svet med žive. Že samo zaradi tobaka — častna beseda — se splača umreti.«

Poglavar Karati je postavil zlato skledico na tla in si prižgal dolgo pipo. Dito pa je naglo zgrabil zlato skledico in pobegnil. Poglavar Karati je stekel za njim, a ga ni

mogel dohiteti: ko je umiral, je bil že zelo star. Dito pa je bilo komaj šestnajst let.

»Hej, velblodi!« je zaklical poglavar. »Primate Dita, zadržite ga!«

»Tega pa ne,« so odgovorili velblodi. »Kadar smo se podrgnili ob tvojo palico, si nas nagnal z bičem, Dito pa je vsakemu od nas postavil železen drog.«

»Primate ga, ne pustite ga!« je zaklical poglavar starim ženam.

»Ne,« so odvrnile žene. »V sedmih letih nam nisi dal niti ene obleke, niti nam nisi dal živalskih kit, da bi si zašile naše cunjice; Dito pa nam je vsem prinesel igle z nitmi.«

Dito je spet neovirano tekel naprej. Poglavar je neprestano hitel za njim.

»Hej, ve,« je zaklical dekletom, »primate Dita, zvežite ga in pripeljite sem!«

»Ne, vseh sedem let nam nisi dal ne enega glavnika, Dito pa je dal vsaki svojega.«

Dito je tekel naprej, vedno hitreje, že se je z roko prijel za rob jame.

»Dito, Dito!« je zaklical poglavar. »Pozdravi v mojem imenu mojega sina. Želim mu, da bi se izpremenil v prazen kotel in se prevrnil z dnem navzgor. Snahi pa ukazujem, da zleti od doma kot črna sraka.«

Malo za smeh

Pa hvala lepa, Janezek. Pozdravi mamico in ji reci, da pridem jutri k njej, da se ji zahvalim za teh prekrasnih sedem jabolk.»

»Ali bi vam bilo težko, če bi se zahvalili za deset prekrasnih jabolk,« plaho vpraša Janezek.

*

»No, Majdka, kaj bi počela, če bi bila že tako velika, kakor sem zdaj?« sprašuje tetka svojo majhno nečakinjo.

»Najprej shujševalno kuro,« ji odvrne mla nesramnica.

Očetova veljavnost

Ko sem hodil drugo leto v šolo, smo dobili nalogo, ki je seve nisem naredil. Šel sem raje z drugimi dečki na gmajno orehe klatli. Kar nas je prišlo naslednji dan v šolo brez naloge, smo bili zaprti, kajpak. Zato sem zamudil doma obed.

»Kod si hodil!« me vpraša oče. Hudo je bilo povedati po pravici. Toda laž mi je oče tako pristudil, da se nisem mogel zlagati. Še danes jo sovražim.

Matji je postavila predme skodelico postane jedi, oče pa je segel po klobčičku hodničnega sukaca (lanene nit), odrgal dolgo nit in mi velel: »Nogo!« Dvignil sem nogo in strahoma čakal, kaj bo. Oče me je otvezel za nogo na nitko in me privezal k javorovi mizi.

»Tako! Sedaj boš pa doma zaprt, da boš vedel, kaj je tvoja dolžnost.«

Pahnil je predme torbico s šolskimi knjigami in odšel z vsemi drugimi iz hiše na travnik nakladat otafo. Hišna in vežna vrata je pustil nalašč odprta na stežaj.

O, ali veste, kaj se pravi tlačiti na vozu seno, otafo v soncu in potem še jahati domov grede na konju! Če ne veste, vas pomilujem, kakor sem — ubogi jetnik — pomiloval tedaj samega sebe. Toda nitke se nisem upal utrgati. Oče me je otvezel — in po pravici! Tudi pajčevina bi me bila držala.

Fran S. Finžgar

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

6. nadaljevanje

Čez svobodnjakov obraz se je vlekla modrikasta podplutba. Levo oko je bilo zaprto in oteklo. Mežikajoče oči izstradanih ujetnikov so se le s težavo privajale migetanju rdečkaste svetlobe. Smrad po smolenkah je počasi polnil prostor, poln pošastno se gibajočih senc. Opotekaje so se postave ustavile pred rdečim grofovim stolom. Slišal se le težko dihanje in sopenje. Oba sestradana kmeta sta s počrnlimi prsi grabila za izsušeno grlo. Otekli jeziki se s težavo premikala, ko jima je nasmejani grof ponudil pod nos poln vrč dišeče črnine. Kot krvavordeč rubin se je mamljiva tekočina zasvetlikala v žejnih jetniških očeh. Prednje se je z izbuljenimi očmi postavil rdečelasec, segel v žep in izvlekel kos belega kruha ter ga pričel natepavati. Ujetniki so za hip zaprli oči.

»Govorite in dobili boste hrano in pijačo,« je rezko spregovoril oskrbnik ter pristopil k svobodnjaku. »No, veliki svobodnjak, kako si zadovoljen s komornikom, he?« S pogledom je ošinil grofa. Na njegovem obrazu je ležal zadovoljen smehljaj. Oskrbnik se je obrnil in počasi stopal okoli jetnikov. Oplazil je z roko srednjega po plečih in zasikal: »Govori, govori!«

»Pisar,« se je zasekal grofov glas v slabo svetlobo, »piši: Po ukazu milostivega gospoda, našega presvetlega cesarja, vas sodni zbor mehovskega grofa in viteza zlate krone ter prvega svetovalca deželnega glavarja ljubljanskega...«

Beseda mu je zamrla. Slišal si le praskanje pisarjevega peresa. Packe, ki so se kopicile na orumenelem zapisniku, so dražile grofa. Pisarjeva tresočja se roka jih je komaj sproti sušila. Grof je zamahnil z roko. Biriča, sedaj do pasu gola, in stražnik so stopili za hrbte obtožencev. Stražnik je upiral pogled v ilovnata tla.

Glasen smeh se je razlegal po temnem prostoru in se odbijal od vlažnih, spolzkih sten. Svobodnjak se je smejal, smejal. Vse oči so vprašujoče strmele vanj. Grof je odprl usta. Svobodnjak pa je zakričal:

»V imenu svetlega cesarja, ha, visoki vitez, sodni zbor krvolokov, ha, ha, ha.«

Njegov smeh je rezal v meso. Grof je še vedno nepremično buljil v zgubane, ponosne kmečke obraze. Svobodnjakova soltrpina sta stopila tesno k svobodnjaku in z leskom v očeh vzkliknila:

»Grof! Le za staro pravdo!«

Oskrbnik je dvignil roko; ko pa je zagledal spačeni, zdaj modrikasti, zdaj rdečkasti grofov obraz, so se mu zašibila kolena. Z roko si je pogladil kratke sršee lase. Pogledi upornih ujetnikov so ga dražili. Skomignil je z rame-ni.

Kot divja zver sta planila biriča na svobodnjaka. Njegova cunjasta obleka, ki je smrdela po vlagi in trohnobi, je bila v trenutku na tleh. Grof je poskočil kot napihnjena trzajoča žaba. Vozlati bič je presekal trepetajočo svetlobo in z vso divjostjo prerezal napeti svobodnjakov hrbet. Rdečkasti curek krvi se je pocedil iz presekanke kože. A že je koščena kmečka pest silno treščila po grofovem čelu, da je zabobnelo in se je grof zamajal ter padel kot posekan hrast. Razdraženi biriči, stražnik in oskrbnik so se vrgli na svobodnjaka. Njegovo oslabiljeno telo se je še upiralo spočitim, močnim mišicam napadalcev. Ko se je končno svobodnjak le zvrnil poleg grofa v mokro brozgo,

sta kmeta, čeprav sta vedela, da to pomeni njuno smrt, že držala vratova podivjanih biričev. Stražnikov okovani čelvelj, ki je meril v kmetov trebuh, je z vso silo treščil v oskrbnikovo koleno, da se je ta zvil od bolečine. Slišal si le hropenje in stokanje. Izpod kamnov v kotu pa so prežale vedno lačne podganje oči.

Oskrbnik se je s težavo postavil po konci, prijel je za zvonec in zvonil, zvonil. Brneči glas je udušil stokanje. Stražnikovo bodalo pa se je počasi zadiralo v pleča na biriču ležečega kmeta. Telo se je prevalilo na tla.

Ko je grof, ki mu je še brnelo po glavi, z oskrbnikovo pomočjo zopet sedel na rdeči stol, obrizgan z tlačansko krvjo, je bil svobodnjak že priklenjen z železnimi vezmi na mučilno mizo. Na steni pa je v železnem ovratniku vzdretavalo mlahovo kmetovo telo. Svobodnjakove podplute oči so skušale prodreti temo pred seboj. Očesne veke so se razprle in iz koticke se je pocedila kapljica krvi, pomešana s solzo.

Biriča sta si preklinjaje otipavala boleča mesta in pogledovala ležečo telo. Grof je sopesel. Hreščeci glas se mu je izvil iz grla:

»Reži, lopov! Kje je pisar?«

Medtem je oskrbnik z vodo polival porumeneli pisarjev obraz. Oster vonj kisa mu je kmalu odprl oči. Prsti pa se nikakor niso hoteli oprijeti gosjega peresa.

Z dvignjeno gornjo ustnico je rdečelasec pristopil k prikovanemu svobodnjaku. Tanko in ostro rezilo njegovega noža se je dotaknilo kože in z lahkoto drznilo navzdol. Bledorožnato meso je pogledalo iz reza. Svobodnjak se je zganil. Tedaj pa so se pod močnimi udarci stresa vrata in se na široko odprla. Skupina stražnikov je pritekla v mučilnico in se zvrstila pred grofom. Poveljnik stražarjev se je postavil pred svojega gospodarja in se mu globoko priklonil. A že ga je odrinil oskrbnik in grofu v naglici

Nekaj o mineralnih vodah

Za vitamine, hormone in fermente ve danes skorajda že vsak nestrokovnjak. Razmeroma zelo malo pa vemo o mineralnih vodah. Brez njih, ravno tako kot brez vitaminov, ne bi mogli živeti. Železo je potrebno pri tvorbi krvi, fosfor in kalcij za kosti, različne soli za rast las in nohtov — seznam, ki je silno dolg.

Naša hrana pa v glavnem ne vsebuje dovolj mineralnih snovi; skušamo jih nadomestiti z mineralnimi vodami. Uporabljamo jih zlasti pri zdravljenju najrazličnejših bolezni, posebno pri želodčnih in prebavnih motnjah. Seveda ima vsak vrelec svoje posebnosti in le zdravnik lahko z gotovostjo svetuje, kateri mineralni vrelec je za kako bolezen najprimernejši in kakšno količino te zdravilne tekočine telo lahko prenese. Važno je tudi, ali spijemo kozarec tople ali mrzle mineralne vode, ali si ga privoščimo pred kosilom ali po njem.

Negujmo čevlje

Novo čevlje namažemo z ustrežajočo barvno pasto, še preden jih prvič obujemo.

Če so nam čevlji tesni čez prste ali če so zelo trdi, jih čez noč ovijemo z ovlaženo mehko krpo, naslednji dan pa jih posušimo in nato namažemo s pasto. Če so se premalo raztegnili, ponovimo to še enkrat in nič več nas ne bodo tiščali.

Pasto nanesimo na usnje v tenkih plasteh. Po tem počakajmo, da se vlezle v usnje, in šele nato jih zložimo z mehko krpo.

Kadar loščimo svetle čevlje, krpico večkrat menjavamo da umazanije ne prenašamo.

Za svetle in temne čevlje, za rjave in črne, imejmo posebne krtače, ki jih od časa do časa operemo v vodi, ki smo ji primešali salmiak.

Ne nosimo dalj časa vedno istih čevljev, ampak jih menjavamo in jim dajmo oddih, na kopitih napeti se bodo polepšali.

Čevlje nesimo pravočasno k čevljarju, kadar nam manjka že pol peče, bo treba odšteti vsaj petkrat toliko denarja, kot bi ga odšteli takrat, ko bi nam čevljar pritrtil na peto le železce.

Mokre čevlje dobro natlačimo s časopisnim papirjem in jih ne sušimo ob peči, ampak na zračnem prostoru. Ležijo naj postrani. Če je postalo usnje zelo trdo, ko so se osušili, jih najprej zdrgnimo z ricinusovim oljem, čez nekaj časa pa namažimo s pasto.

Ko se na čevljih nabere že precej paste, jih očistimo s terpentinom. Ko odstranimo vso umazanijo, jih položimo in z mehko krpico podrgnimo.

Novim čevljem premažimo podplate z lanenim ali ribjim oljem. To ponovimo vsaj trikrat po vrsti in otrok bo lahko prebrodil z njimi nekaj več luž kot sicer!

Zdravniki priporočajo zdravljenje z mineralnimi vodami za najrazličnejše bolezni. Predvsem za vsa kronična obolenja želodca in prebavil. Znana poslabšanja želodčnih bolezni spomladi in jeseni lahko preprečimo ali ublažimo s pitjem mineralne vode. Prav tako lahko lepo pozdravimo kronično lenivost črevesja in črevesni katar ter lažja črevesna vnetja zaradi prestanih infekcijskih bolezni. Pra-

vilno zdravljenje pri boleznih jeter in žolča lahko predpiše le zdravnik.

Obolenja sečnih organov so hvalježen predmet zdravljenja z mineralno vodo. Kronična vnetja ledvičnih kotanj, vnetja sečnega mehurja, ledvične, žolčne kamne in kamne v sečnem mehurju kar uspešno odstranimo z mineralnimi snovmi. Po preiskavi sestave kamnov ali po reakciji sečnine bo zdravnik predpisal pitje kisle ali bazične mineralne vode. Ni pa priporočljivo uživanje mineralnih vod pri hudih ledvičnih vnetjih, visokem krvnem pritisku, srčnih napakah in sploh obolenjih srca, pri naraščanju dušika v krvi in pri zmanjšanem izločanju ledvic.

Kožna obolenja se pogosto pojavijo zaradi kroničnega zaprtja, slabokrvnosti, bolezni želodca ali žolča. Zato lahko tudi pri teh motnjah pričakujemo določen uspeh, če pijemo mineralno vodo. Vodo, ki vsebuje jod, priporočajo pri arteriosklerozni in v začetnem stadiju golšavosti. Obolenja, kot so sladkorna bolezen, protin in bolezenska nagnjenost k toščavosti, deloma povzročajo porušeno ravnostje mineralnih snovi v telesu. Tudi ta se, seveda, če jih opazimo še pravočasno, dajo pozdraviti z mineralnimi vodami.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na zdravila, kajti treba se je zavedati, da vsaka zdravilna voda le podpira dejavnost zdravila in da sama po sebi ni nikoli že zdravilo. Zato se ne smemo zanesti le na delovanje vode. Med kuro moramo skrbno paziti na prehrano, ki naj bo zadostna in smotrno sestavljena. Če zdravnik odredi dieto, se moramo tudi strogo ravnati po njej. Na počitek po kosilu tudi ne smemo pozabiti. O kakršnih koli spremembah zdravstvenega stanja je najbolje sporočiti zdravniku. Mineralna voda namreč zelo pogosto vzburi in še celo poslabša bolnikovo stanje, preden začne s svojim zdravilnim delovanjem. V takem primeru mora vsekakor odločiti zdravnik in, če je potrebno, tudi prepovedati nadaljnje zdravljenje z mineralno vodo.

Drobni nasveti

■ Jedra orehov in lešnikov, ki so se posušila, postanejo spet sveža, če jih pustimo en dan v mrzli vodi, ki jo nekajkrat menjamo.

■ Pecivo v pečici se ne osmadi, če potresemo pečico s soljo.

■ Maščobo odstranimo z zmesjo krompirja, moke in bencina. Zamaščeno mesto s tem natremo, pustimo, da se posuši, nato pa očistimo.

■ PORCELANASTE ali lončene vaze čistimo z mlačno milnico; speremo jih v čisti hladni vodi. Trdo vodo, kakršna je zlasti v gorah, zmehčamo z dodatkom boraksa; taka voda je prijetnejša za umivanje.

■ VODENE BARVE v tubah, ki so postale trde, spet napravimo uporabne, če jih vzamemo iz tub in raztopimo v vodi, ki smo ji dodali malo glicerina.

■ PRANJE ROBCEV ne bo tako neprijetno, če bomo dali namakalni vodi pest soli in pustili robce, da se bodo namakali vsaj dvanajst ur. Tako bomo dosegli, da se bo sluzasta snov odlepila. Svihlenih robcev ne peremo z milom. Dobro jih premečkamo v milni peni, splaknemo v mlačni vodi, nato pa jih še vlažne zlikamo.

Za vroče dni **sladoled**

- **Sladoled na „splošno“** — Vzamemo dva rumenjaka, 10 dekagramov sladkorja, 2—3 decililitra mleka, žličko moke, limonine lupinice, naredimo kremo nad ognjem in postavimo v hladilnik. Aroma po volji.
- **Sladoled iz svežih jagod ali malin** — Vzamemo 4 decilitre jagod ali malin, jih prej prelačimo skozi sito, pridenemo 20 dekagramov na 4 decilitrih vode kuhanega sladkorja, nekoliko limoninega soka in postavimo v hladilnik.
- **Ribezičev sladoled** — Potrebujemo 4 decilitre iztisnjene ribezičevega soka in pridenemo 28 dekagramov sladkorja, ga pokuhamo na 4 decilitrih vode ter postavimo v hladilnik.
- **Limonin sladoled** — Celo limono odrgnemo ob sladkor, pridenemo sok šestih srednje velikih limon, skuhamo 28 dekagramov sladkorja na 7 decilitrov vode, primešamo soku in precedimo. Lahko vzamemo na 3 decilitre limoninega soka 6 decilitrov sladkorne vode ter postavimo v hladilnik.
- **Pomarančni sladoled** — Celo pomarančo odrgnemo ob sladkor, pridenemo sok 6 pomaranč in ene limone, skuhamo 21 dekagramov sladkorja na 4 decilitre vode. Dobro premešamo, precedimo in postavimo v hladilnik.
- **Vanilijin sladoled** — Skuhamo košček vanilije na sladki smetani, ohladimo, precedimo na 7 decilitrov sladke smetane, pridenemo 28 dekagramov sladkorja v prahu in 4—5 rumenjakov, raztepamo nad ognjem, dokler se ne zgosti. Nato postavimo v hladilnik.

zdrdral novico, da je dobil obisk plemičev: graščake z Prežek, Rožek, Vrholo in drugih.

Ko je oskrbnik odpravil stražo in služabnika, se je obrnil h grofu:

„Plemeniti gospod, ali boste lahko hodili?“

„Bom, je odgovoril grof, goltaje slino. „Oba še živa vrži v ječo k podganam.“

Oskrbnik se je priklonil in stopil k biračema. Grof je vstal in šepetaje odšel skozi stranski vhod. Skrbno se je umaknil truplu, ki je ostalo golazni. Za njima je kot grozeča senca smuknil rdečelasec.

Zgoraj, ob vhodu v mučilnico, pa je stal na stopnicah Tudor in s prsti ogorčeno stiskal ročnik bodala, da so se mu pobeleti prsti. Pohitel je za stražo, ker je kričanje iz podzemlja vdrlo tudi v njegovo sobico. Z zlo slutnjo je stekel za stražo, a ga je na stopnišču ustavil stari služabnik:

„Gospod, nikar! Postojte. Gast ste in cesarjev vojščak! Tukaj ukazuje in sodi le grof.“ Starec je povsobil glavo.

„Sodi?“ je zakričal Tudor „Zver!“

Ko je slišal topotajoče korake straže, ki se je vračala, mu je legla na ramo čvrsta roka.

„Tudor! Pojdiva! V gradu je veselo. Uskoški sel čaka!“

Tudor se je obrnil. Pred njim je stal Brano, opasan za odhod. Obrnil se je in prjunil po stopnicah.

„Uskoški sel praviš?“ je ponovil Tudor. Težkih korakov je stopal čez dvorišče. Veseli, vseppek se mešajoči glasovi so prihajali z mostišča.

Nasproti mu je prihajal grajski hlapec in vodil s seboj uskoškega sla. Tudor je naglo stopil bliže. Za njim je stopal osedlani konj, ki ga ni hotel prepustiti grajskim hlapcem. Mlad, visok fant je stopil k svojemu poveljniku in ga pozdravil. Tudor ga je vprašujoče gledal.

„Naš stari glavar pošilja na goso Mehovo po ukazu deželnega glavarja za varstvo čelo naših konjenikov. So že na pohodu. Najavil sem jih grajskemu oskrbniku,“ je končal sel.

„Prav,“ je odgovoril Tudor in potrepal sla po rami.

„Koliko vojščakov šleje četa?“

„S podpoveljnikom petdeset mož.“

„Truden si in lačen, kaj?“

„Nisem, glavarjev sin, takoj se vrnem.“

Vrnili se bomo skupaj, zdaj naj te hlapec odpelje v kuhinjo, da dobiš kaj za pod zob.“ je še dodal in se obrnil h grajskemu hlapcu, ki je zdehaje stal ob strani. „Odpočij se, sel, in bodi čez pol ure nared, si razumel?“

Sel je prikimal in odšel s hlapcem, ki se ni upal ugovarjati.

Iz grajskih soban je prihajalo veselo vpitje lahkožive plemiške družine. Tudor je zamišljeno stopal z Branom čez grajsko dvorišče. Ob stolpu se je ustavil in ukazal:

„Brano, naroči hlapcem, naj osedlajo najina konja, in čakaj s slom na vnanjem grajskem dvorišču. Skušal bom še do graščaka.“

Brano je nekaj zagodel in preden je stopil v stolp po poveljnikove stvari, je zagrmel nad postopajočimi hlapci:

„Hej, zalegal! Osedlajte in napojite uskoške konje, sicer bo pel grajski ali pa moj bič!“

Brano je tako sunkovito zavel oči, da se je moral Tudor glasno zasmejati. Ker se nabeden hlapec ni premaknil, se je Brano izprsil, pograbil bič in njegov skremženi obraz je bil tak, da so lenuhi drug za drugim izginili v hlevu. Preslišal je Tudorjevo opozorilo, naj se nikar ne petelini na tujem dvorišču.

Tudor je na polzastem stopnišču srečal oskrbnika s starim komornikom in ga ustavil. Oskrbnik je malomarno

poslušal njegovo naročilo in na zahtevo, da ga najavi graščaku, je skomignil z rameni:

„Milostljivi gospod vas ne bo mogel sprejeti, ker ima boljše visoke goste!“ Pri tem mu je čez obraz legel zloben smehljaj. „Dajte sporočilo meni!“

„Gospod oskrbnik!“ je počasi in s preudarkom odgovoril Tudor. „Ker je dežela v vojni nevarnosti, vam kot cesarjev vojaški poveljnik to ukazujem!“

Oskrbnik je onemel. Njegove prašičje oči so se zapile v Tudorja. Ne da bi še kaj dejal, se je obrnil in odhitel po stopnišču.

Kmalu je stal Tudor pred grofom, ki je bil ves v žametu. Z roko mu je pomignil, naj sede, a Tudor se ni zganil. Nekaj hipov sta se merila z očmi.

„Kaj hočete?“ ga je grof nagovoril. Zaudarjal je po žganju. „Vam oskrbnik ni povedal, da imam plemiške goste?“ Glas se mu je znižal, „Le urno, kaj hočete?“

Tudor ga je pogledal izpod čela.

„Gospod grof, ker bi mi vaša gostoljubnost, ki jo izkazuje popotniku, zmehčala kosti, odhajam.“

Grof je zasopel in iskal zvonec.

„Dalje! Uskoški glavar, moj oče Vukmir, vam po ukazu deželnega glavarja pošilja pomoč. Pomnite, da je četa pokorna le ukazom mojega podpoveljnika z nalogo, varovati vašo osebnost in imetje. In...“

„In?“ je vpadel grof.

„In da mi kot poveljniku, ker je dežela v vojni nevarnosti, v imenu presvetlega cesarja izročite vse tri kmečke puntarje, da jih predam sodni oblasti v Novem mestu, ki naj jim sodi po pisanih zakonih.“

Tudor se je zravnil in mu ostro pogledal v oči.

„Gospod, nikar ne zvonite! Pozabljate, da sem vrhovni uskoški poveljnik.“

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poskusite!

Sadna krema

1/4 kg prelačenega sadoja s pol litra mleka, v katerem ste poprej raztopili želatino. Po volji lahko dodate še osminko litra stepene sladke smetane.

S kremo napolnite kozarce in jih dajte za dve uri na hladno.

Servirajte jo s suhim pecivom ali pa jo okrasite s sadnim želejem.

Marelice s sodo

V široke kozarce ali steklene posodice denite najprej po eno porcijo lešnikovega sladoleda, zatem pa veliko žlico drobno nasekanih marelic. Predtem jih morate posipati s sladkorjem in pustiti pol ure, da ga vsrkajo.

Posodice napolnite do roba z zelo hladno sodo in servirajte s slamico.

Jabolka s smetano

Olupite in zrežite na rezine nekaj jabol, potem pa jih prekuhajte v belem vinu, ki ste mu dodali 10 dkg sladkorja, malo cimeta skorje in vanilije. Maso, ki jo dobite po kuhanju, prelačite in jo stresite v stekleno posodo. Ko je dobro ohlajena, jo okrasite s stepeno sladko smetano.

Namesto smetane lahko uporabite tudi sladke beljakovne sneg, ki ga potreseste z naribano limonino lupino.

KOPALCI, POZOR PRED OBADI!

Sredi vročine smo, sredi tistih dni, ki jih po pravici imenujemo pasji! Dobri del ljudi se namaka na morju, veliko pa jih bo ostalo kar na domi »rivieri«, ob jezeru. Na žalost pa te naše riviere niso brez nadlog. Ena najhujših so obadi in komarji, ki predvsem v popoldanskih urah in proti večeru nadlegujejo kopalce. Pa vse bi še bilo, če ta žival ne bi bila tudi v zdravstvenem pogledu dokaj nevarna. Če bi šlo za samo nadležnost, se ji človek že nekako ubrani.

Vsa ta družina pikajočega mrčesa je namreč nevarna zato, ker se piki lahko naknadno zastrupe, povzročijo tudi hude čire po koži, včasih vnetja podkožja, v nevednih primerih lahko iz tega nastane tudi šen ali, kot mu strokovno pravimo, erizipel. Sam mrčes s svojim pikom, razen mogoče konjske muhe, katere pik je že sam po sebi lahko strupen, ni tako nevaren zaradi pikov, pač pa zaradi neznoznega srbenja po njih. Da bi srbečega mesta človek ne praskal, bi moral biti kar spartansko vzgojen. Še celo pogovor »ne praskaj se — ker te ne srbí,« odpove, ker na mestu pika srbí, in to še kako.

V tem je glavna nevarnost pika. Nihče si namreč rok prav gotovo ne bo umil po vseh predpisih sterilnosti za to, da bi se lahko popraskal! Veliko klic pa je tudi ob vsakem času na koži! Z drgnjenjem jih tako spravimo pod kožo in že je tu infekcija na mestu pika. Obolenje mesto nabrekne, pordeči, postane vroče, boleče in neredko se temu pridruži tudi splošno slabo počutje in visoka vročina.

Kaj napraviti v takem primeru? Takoj, ko opazimo, da se je srbeče mesto, kot temu pravimo, vnelo, dajmo nanj alkoholov hladen obkladek. Pripravimo ga takole: manjšo ali večjo krpo, najbolje frotirko, namočimo v mrzli vodi, jo, ne prav dobro ožmemo ter tako ožeto poškopimo s čistim alkoholom, ki ga je vedno dobro imeti v domači lekarni. Obkladek čim večkrat menjamo, za oboleli ud pa je bolje, da miruje. Kolikor s takim zdravljenjem ne gre na bolje, pa svetujemo pregled pri zdravniku, ki bo po vsej verjetnosti odredil zdravljenje z antibiotiki.

Še mogoče praktično navodilo, ki dobro služi: na kopanje, kjer pričakujete, da bo uspešno kakemu obadu ali komarju napiti se vaše krvi, vzemite stekleničko salmiaka in se z njim takoj po piku namažite.

ERNEST HEMINGWAY

PO VIHARJU

Ni šlo za kaj posebnega, samo za to, kako se napravi punč, in potem sva se stekla. Meni je spodrsnilo in tako mi je pokleknil na prsi in me stiskal z obema rokama, kakor da bi me hotel zadaviti. Ves čas sem poskušal dobiti nož iz žepa in se mu izvit. Vsi drugi so bili preveč pijani, da bi ga lahko potegnili z mene. Stiskal me je in udarjal z mojo glavo ob tla. Nazadnje sem le potegnul nož in ga odprl. Ni me mogel več držati, tudi če bi me hotel. Potem se je zvalil z mene, se zgrabil za roko in zatulil. Rekel sem mu:

»Zakaj za vraga, si me pa hotel zadaviti?«

Najbrž sem ga ubil. Ves teden sploh nisem mogel požirati. Strašno mi je zdelal grlo.

No, potem sem šel stran. Z njim je bilo veliko njegovih tovarišev in nekaj jih je prišlo za mano iz krčme. Zato sem se obrnil in zavil ob doku. Srečal sem nekega fanta in ta mi je povedal, da je zgoraj nekdo nekoga ubil. Vprašal sem ga: »Kdo ga je ubil?« Odgovoril mi je: »Ne vem, kdo ga je ubil, samo vem, da je mrtev.« Bilo je temno in po cestah luže in nikjer nobene luči. Izložbe so bile prazne in vsi čolni so bili v mestu. Drevesa so se pripogibala in vse se je majalo. Dobil sem čolniček in odveslal na morje. Našel sem svoj čoln, ki sem ga imel spravljenega v Mango Keyu in bil je čisto v redu, samo poln vode. Izplal sem jo in ga izpraznil. Luna je sijala in bilo je zelo oblačno in precej vetrovno. Potem sem odveslal. Ko se je zdanilo, sem bil že daleč iz Eastern Harbourja.

Fant, to je bil vihar. Moj čoln se je prvi nesi iz njega. Rečem ti, da še nikoli nisi videl take vode. Bila je bela kot penasta milnica in se je valila iz Eastern Harbourja proti Sou'west Keyu, tako da sploh nisi razločil brega. Močan kanalski veter je pihal naravnost proti obali. Drevje in vse se je krivilo v vetru, pihalo je v sunkih in vsa voda je bila bela kot škreda in vse je plavalo na njej: veje in cela drevesa in mrtve ptice in vse, kar plava. Na plitvini so bili vsi pelikani sveta in ptice vseh vrst. Najbrž so odletele k bregu, ko so začutile, da se bliža vihar.

Ves dan sem ležal v Sou'west Keyu, a nikogar ni bilo pome. Moj čoln je prvi prišel iz viharja. Na vodi sem zagledal kos ladje in takoj sem vedel, da je morala biti kje sreča. Začel sem iskati ladjo in sem jo našel. Bila je trijamborski šunkar in ravno sem se lahko videl štelje jamborov, ki so molili iz vode. Vendar je bila ladja pregloboko v vodi, tako da nisem mogel dobiti nič iz nje. Zato sem šel naprej, da bi našel kaj drugega. Pazil sem prav na vse. Vedel sem, da moram kaj dobiti, naj že bo karkoli. Od kraja, kjer sem pustil trijambornico, sem se zapeljal čez sipine, pa nisem ničesar našel. Potem sem šel še daleč naprej. Peljal sem se proti velikim peščinam in spet nisem ničesar našel, zato sem šel še naprej. Ko sem zagledal svetilnik Rebecca, sem opazil polno ptic, ki so se v nekaj zaganjale, in stekel sem se v tja, da bi videl, kaj je tisto, pa je bila res jata ptic.

Zagledal sem nekakšen jambor, ki je štel iz vode. Ko sem prišel bliže, so se ptiči vzdignili in potem krožili okrog mene. Voda je bila čista in iz nje je majčkeno štel nekakšen jambor. Ko sem prišel do njega, sem videl, da je pod vodo dolga temna senca in zaveslal sem naravnost čeznjo. Pod vodo je bila ladja; ležala je na dnu, velika kot ves vet. S čolnom sem zavozil čeznjo. Ležala je na boku in krma je bila globoko spodaj. Line so bile tesno zaprte in na gladini sem lahko videl blesk stekla in ves njen odsev. Bila je največja ladja, kar sem jih kdaj videl. Ležala je na dnu in veslal sem ob vsej njeni dolžini in še naprej in se zasilal. Na sprednjem krovu sem našel čoln in ga porinil v vodo. Potem sem veslal z njim in okrog mene je bilo polno ptic.

Imel sem stekleno posodo, kakršne uporabljamo, kadar iščemo morske gobe, a roka se mi je tresla, da sem jo komaj držal. Vse line so bile zaprte, to se je videlo, če si zapeljal čeznjo, vendar je moralo neke spodaj biti kaj odprto, ker so ves čas plavale ven razne stvari. Ne da se povedati, kaj ravno. Vse mogoče pač in price so se poganjale za tem. Nikoli še nisem videl toliko ptic. Bile so okoli in okoli mene in so divje vrščale.

Vse sem videl tako jasno in razločno. Ladja je bila nagnjena in je bila videti zelo globoko pod vodo. Ležala je na svetlem belem pesku in iz vode je štel ali sprednji jambor ali pa kakšen škripec. Bil je nagnjen, ker je ladja ležala na boku. Trup ni bil preveč globoko pod vodo. Lahko sem stal na njenem imenu, napisanem na boku, in glava mi je še gledala iz vode. Najbližja lina pa je bila štiri metre globoko. Samo dotaknil sem se je lahko z ribiško palico. Hotel sem razbiti šipo, pa je nisem mogel. Bila je preveč debela. Zato sem odplaval nazaj k svojemu čolnu po francoza. Privezal sem ga na konec palice, pa je vseeno nisem mogel razbiti. Potem sem skozi šipo ogledoval ladjo in vse, kar je bilo v nji. Bil sem prvi pri njej, pa nisem mogel vanjo. Morala je biti vredna vsaj pet milijonov dolarjev.

Kar streslo me je, lko sem pomislil, koliko je vredna. Za lino, ki je bila najbližja, sem nekaj zagledal, vendar nisem mogel razločiti skozi svoje steklo. Z ribiško palico si nisem mogel nič pomagati. Zato sem se slekel, stopil na ladjo, nekajkrat globoko vzdihnil, zaplaval in se potopil proti krmu s ključem v roki. Za sekundo sem se lahko zadržal pri lini in pogledal skozi njo. V kabini je bila ženska in lasje so ji plavali okrog glave. Razločno sem videl, kako plava. S ključem sem dvakrat močno udaril po steklu. Slišal sem glasen žvenket v ušesih, a šipa se ni razbila. Potem sem moral gor.

Prijel sem se za čoln, zadihal in splezal vanj. Potem sem spet nekajkrat globoko vdihnil in se potopil. Zaplaval sem navzdol. S prsti sem se prijel za rob line, se držal zanj in s ključem udarjal po steklu, kolikor sem mogel močno. Skozi šipo sem videl žensko, kako plava v vodi. Lasje, ki so bili prej speti na glavi, so ji zdaj razpuščeni plavali po vodi. Na roki sem zagledal prstane. Bila je čisto pri lini. Dvakrat sem udaril po steklu, pa ga nisem mogel razbiti. Ko sem prišel iz vode, sem videl, da sploh ne bom mogel nič doseči, če si ne bom nabral zadosti sape.

Še enkrat sem se pognal navzdol in razbil šipo, pa je samo počila. Ko sem prišel ven, mi je kri tekla iz nosa. Stal sem bos na trupu ladje, na črkah njenega imena, in glava mi je gledala iz vode. Odpočil sem se in potem sem splaval k čolnu in se skobacal vanj. Nekaj časa sem sedel v njem in čakal, da bi me nehala boleti glava. Gledal sem skozi svoje steklo, pa mi je kri tako tekla, da sem ga moral kar naprej splakovati. Potem sem se ulegel v čoln in se držal z roko za nos, da bi ustavil kri. Ležal sem z glavo nazaj in gledal v zrak. Nad mano in okrog mene je bilo na tisoče ptic.

Ko se mi je kri ustavila, sem pogledal še enkrat skozi steklo. Potem sem zaveslal k svojemu čolnu po kaj težjega od ključa, pa nisem mogel ničesar dobiti, še kavlja za bobne ne. Šel sem nazaj in voda je bila čedalje bolj bistra, tako da sem videl vse, kar je plavalo po belem pesku. Pogledal sem, če je kje kakšen morski volk, pa ni bilo nobenega. Morskega volka lahko že na daleč opaziš. Voda je bila tako čista in pesek je bil popolnoma bel. Na čolnu je bil držaj za sidro, odtrgal sem ga in šel z njim v vodo. Neslo me je naravnost navzdol mimo line. Grabil sem z rokami, pa se nisem mogel ničesar oprijeti. Čedalje globlje me je vlekle, da sem drsel ob ukrivljenem boku ladje. Moral sem spustiti železni držaj. Sli-

šal sem, kako je udaril ob tla. Zdelo se mi je, da je minilo celo leto, preden sem prišel na površino. Plima je zanesla čoln malo v stran. Splaval sem k njemu. Iz nosa mi je tekla kri, ko sem plaval, in prav vesel sem bil, da ni morskih psov v bližini. Bil sem strašno utrujen.

Zdelo se mi je, da mi bo razneslo glavo. Nekaj časa sem ležal v čolnu in počival, potem sem odveslal nazaj. Bilo je že popoldne. Še enkrat sem se s ključem spustil navzdol, pa nisem nič opravil. Ključ je bil prelahk. Nobenega smisla nima potapljanje se brez velikega kladiiva ali česa težkega, s čimer bi lahko kaj dosegel. Potem sem še enkrat pritrtil ključ na ribiško palico, gledal skozi svoje steklo, udarjal po šipi in tolkel po njej, dokler se ni ključ odvezal. Jasno in razločno sem ga videl skozi steklo, kako je drsel ob ladji, potem izginil proti pesku in se pogreznil vanj. Potem nisem mogel ničesar več. Ključa nisem imel več, zgubil sem držaj za sidro, zato sem odveslal nazaj k svojemu čolnu. Bil sem preveč utrujen, da bi spravlil čolniček vanj. Sonce je bilo že precej nizko. Ptice so že vse odletele od ladje. Veslal sem proti Sou'west Keyu in price so letele pred mano in za mano. Bil sem strašno utrujen.

To noč je začelo pihati in je pihalo ves teden. Sploh ni bilo mogoče priti do ladje. Potem so prišli iz mesta in mi povedali, da je fantu, ki sem ga zabodel, dobro, samo roko ima ranjeno. Odšel sem nazaj v mesto in moral sem plačati petsto dolarjev globe. Vse se je v redu končalo, ker je nekaj mojih prijateljev priseglo, da je šel on nadme s sekuro. Ko pa smo se vrnili k ladji, smo videli, da so jo Grki že razbili in izpraznili. Do blagajne so prišli z dinamitom. Nihče ne ve, koliko so dobili v nji. Ladja je peljala zlato in vsega so pokradli. Cisto so jo izropali. Jaz sem jo našel, pa nisem dobil niti prebite pare.

Res, prav vražje je bilo. Ladja je bila menda ravno pred havanskim pristaniščem, lko je privedl onkan. Ni mogla vanj ali pa lastniki niso pustili kapitanu, da bi to tvegaj; pravijo, da je sam hotel. Tako je morala ladja v vihar in v temi so se dajali z njim in se poskušali prebiti skozi zaliv med Rebecca in Tortugasom, pa so nasedli na peščino. Mogoče jim je odneslo krmilo ali pa sploh niso krmarili. Saj niso mogli vedeti, da so tam peščine. Ko so nasedli, jim je kapitan najbrž ukazal, naj odpro obtežne tanke, da bi ladja trdneje stala. Pa je zadela na sipino in ko so odprli tanke, se je preobrnila najprej na krmilo in potem na bok. Na ladji je bilo štiristo petdeset potnikov in posadka. Ko sem jo našel, so bili gotovo še vsi v njej. Ko so nasedli, so najbrž odprli tanke in ladjo je takoj pogoltnil živi pesek. Potem je gotovo razneslo kotle, zato je plavalo toliko vsega po vodi.

Zdaj je pa tam veliko rib roparic največje vrste. Večji del ladje je že v pesku, a ribe so v nji. Največja vrsta roparic. Nekateri tehtajo sto petdeset do dvesto kilogramov. Moramo kdaj s čolnom ponje. Od ladje lahko vidiš svetilnik Rebecca. Zdaj so pritrtili tam bojo. Ladja leži na desnem robu sipine na desni strani zaliva. Zgrešila je samo za kakih sto metrov. V temi in viharju so ravno za malo zgrešili. Ker je deževalo, najbrž niso videli Rebecca. Pa še pripravljeni niso bili na kaj takega. Kapitan potniške ladje ni navajen na tako manevriranje. Ima prog, po kateri vozi, in rekli so mi, da ima nekakšen kompas, ki kar sam krmari. Najbrž niso vedeli, kje so, ko jih je nesel vihar, pa je le za las manjkalo, da bi se rešili. Mogoče pa so zgubili krmilo. Prav gotovo pa bi se težko prebili do Mexica, kakor hitro so zadržali v ta zaliv. Nekaj je moralo biti, da jim je rekel, naj odpro tanke, ko so nasedli v tem dežju in viharju. V takem ni nihče mogel biti na krovu. Vsi so morali biti spodaj. Ne bi bili mogli zadržati na krovu. Kako je neki moralo biti spodaj, ko se je ladja tako hitro potopila. Videl sem svoj ključ, lako se je hitro pogreznil v pesek. Kapitan najbrž ni vedel, da so tukaj sipine živega peska, ko je nasedel, tudi če je poznal te vode. Vedel je samo, da ni skal. To je lahko videl s svojega mostička. Potem je pa seveda takoj videl, pri čem je, ko se je ladja potopila. Rad bi vedel, kako hitro je vse to šlo. Zani-

DOMISLICE

● Posplošenje je livada, na kateri si odpočivajo utrujeni duhovi.

● Celo če bi možki razumel žensko, tega ne bi verjel.

● Takt: če je mož prepričan, da ima prav, pa vseeno vpraša svojo ženo.

● Sneg in mladost sta edina problema, ki izgineja sama od sebe, če se ne brigaš zanj.

● Če dandanašnji ne bi imeli toliko časa, kot ga imamo, marsikdo ne bi zmozel dela, ki si ga jemlje domov.

● Svojim sovražnikom oprostijo njihove dobre lastnosti — to je še večji čudež.

● Zakoni naj bi bili kot obleke. Pristajali naj bi tistim, za katere so krojeni.

● Mnogi mladi pari hočejo startati od tam, kjer stojijo zdaj njihovi starši. To zadržuje mnoge starše tam, kjer zdaj stojijo.

● Ko bomo ljudje prišli na Luno, seveda upamo, da bomo za njene prebivalce prijazna in zanimiva bitja — ne pa nemara okusna.

● Včerašnja domišljija je današnja resničnost, današnja resničnost jutrišnja domišljija; zato smo tudi sodobniki tako malo navdušeni zanj. Naši potomci bodo že vedeli, da smo živeli v času domišljije.

● Upanje obljubi, sreča plača, spomin obrestuje.

● Neumnost je dostikrat modrost na nepravem mestu.

● Marsikoga imajo ljudje za neumnega, pa je le dober plemenit.

● Največje neumnosti napravijo dostikrat najbolj pametni ljudje.

● Skromen človek ni nikdar neumen, neumen človek ni nikdar skromen.

● Vsak neumnež upa, da bo našel še večjega neumneža od sebe. Navadno se mu to posreči.

ma me, če je bil prvi častnik pri njem. Mislite, da sta ostala na svojem mostu ali da sta se umaknila v notranjost ladje. Nikoli niso našli trupel. Niti enega. Nikogar tudi niso dobili, da bi plaval. Z rešilnimi pasovi jih je gotovo zelo daleč neslo. Ali pa so ostali v ladji. No, Grki so jo vso dobili v roke. Prav vso. Prišli so res zelo hitro in jo čisto izropali. Najprej so bile tam ptice, potem jaz in nato Grki, in še celo ptice so dobile več kot jaz.

HENRY KAISER:

DOBROTNIK

Wilkins Store je za Knoxville v Teksasu nekaj podobnega, kot so velike trgovske hiše za New York ali Chicago. V Wilkins Storeju je mogoče kupiti vse — od zobotrebca do avtomobila.

Pred kratkim je dal lastnik trgovine urediti celo izložbo, da bi bolj privabil kupce. Pred prav to izložbo se je ustavil Bill Henderson in si ogledoval laso, ki je bil v njej razstavljen.

„Tole hočem imeti,“ je dejal.

Bill Henderson je bil paglavec, star kakih sedem let, njegove besede pa so bile namenjene njegovemu očetu, ki je stal za njim pred trgovino.

Toda Henderson starejši je zmajal z glavo.

„Tri dolarje! Mnogo predrago,“ je dejal kratko.

„Toda jaz bi kljub temu hotel imeti laso,“ je trmoglavil sinko. „Daj mi tri dolarje!“

„Če ne boš pri priči utihnil, boš dobil nekaj drugega!“ je zagrozil očka.

Bledi Jim, ki je prav tedaj stopil iz krčme Pri divjem mustangu, je slišal pogovor med nadobudnim sinkom in skopuškim očetom. Pristopil je k fantiču, mu stisnil v roko bankovec za deset dolarjev in mu rekel:

„Kupi si laso! Ostanek pa mi vrni!“

Kakor raketa je zdrvel mali Bill v trgovino in se kmalu vrnil z lasom in sedmimi dolarji v roki.

Bledi Jim je vzel denar in hotel oditi.

„Trenutek, mister,“ ga je zadržal Henderson starejši. „Zelo lepo, da ste mojemu sinu tako velikodušno poklonili igračo, vendar ne razumem, zakaj ste to storili.“

„Čisto preprosto. Vsi trije smo zadovoljni. Vaš sin ima svoj laso, vi ste si prihranili tri dolarje, jaz pa...“

„Vi pa imate zadoščenje, da ste napravili dobro delo, kajne?“ ga je prekinil Henderson starejši.

„Morda tudi to,“ je odgovoril Bledi Jim, „predvsem pa sem se znebil lažnega desetdolarskega bankovca in prejel zanj sedem pravih dolarjev.“

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutrarnji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjno — 11.00 Ljudska viža — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Daželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zata — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Daželna poročila.

Sobota, 17. 7.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Iz knjige obiskov — 17.00 Dunajske melodije — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam lahko ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Počitnica nekega življenja — 20.45 Koncert dunajskih filharmonikov — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 18. 7.: 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogladalo mestnega gledališča — 13.45 Koroške pripovedke — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Pridi k srečanju — 22.10 Jugoslovska zabavna glasba.

Ponedeljek, 19. 7.: 8.15 Preizkušnja v Budimpešti, roman — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Oddaja zveznega mladinskega krožka — 20.15 Med dvema morjema — 20.30 Koroška lovška ura — 21.15 Operelni koncert.

Torek, 20. 7.: 8.15 Jutrarnji koncert — 15.30 Po lestvi na lezom — 15.45 Kulturna dejavnost v deželi — 18.00 Četrta ura mestne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Govorimo o znanstvenih knjigah — 19.00 XY ve vse — 20.15 Nebo polno gosli, slušna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 21. 7.: 8.15 Jutrarnji koncert — 15.30 Johanna Sebus, kantata — 15.45 Iz delavnice za glasbeno vzgojo — 18.00 Po Turah sneži — 18.15 Pomoči potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Resnica, četudi je grenka — 21.40 Dela Maurica Ravaja.

Četrtek, 22. 7.: 8.15 Jutrarnji koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.05 In ljude so tako dobri — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Gozd, vedra smeti civilizacije — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 23. 7.: 8.15 Jutrarnji koncert — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj prvi industrija — 19.00 Slavnosna igre v Bregenzu vabijo — 20.15 Vedre dunajske dogodivščine iz let zasadb — 21.00 To vedno spet radi slišimo.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutrarnja opazovanja — 6.50 Pe-

Mednarodni turistični promet v letu 1964

Za evropski mednarodni turistični promet v letu 1964 je značilno, da v nekaterih klasičnih deželah turizma, zlasti v Italiji in Grčiji število turistov in njihovih nočitev ni doseglo pričakovanih, medtem ko je ob obali Črnega morja presešlo vsa pričakovanja in napovedi. Rekordno je bilo turistično leto tudi v Veliki Britaniji in v Španiji, prav zadovoljivo pa v Jugoslaviji, Avstriji in Švici.

Italija kot izrazito turistična država lani ni uspela, da bi obdržala porasta zadnjih let. Lani je Italijo obiskalo okoli 23 milijonov turistov, kar je le za 2,2 % več kot leta 1963. Vzrok za upadanje porasta pripisujejo predvsem manjšemu prитоку turistov iz Zahodne Nemčije in Avstrije. Devizni dotok je znašal lani 625 milijard lir, kar je le za 2 % več kot leta 1963. V razdobju 1953 do 1964 se je v Italiji število hotelskih objektov povečalo za 43 %, število turističnih sob za 89 %, število turističnih postelj pa za 97 %.

Tudi Grčijo je lani obiskalo manj turistov, kot so pričakovali, vendar so bili z uspehom turistične sezone kar zadovoljni. Obiskalo jo je 673.000 tujih turistov, ki so prinesli v državo 91 milijonov dolarjev. Hoteli v Švici so zabeležili 30,3 milijona nočitev, kar je za 4 % več kot leta 1963, devizni dotok pa je znašal okoli 55 milijonov dolarjev. Daleč boljši uspeh v turizmu je lani zabeležila Avstrija, kjer je število nočitev naraslo za 6,6 % na 40,4 milijona nočitev, devizni dotok pa na blizu 13 milijard šilingov. Veliko Britanijo je lani obiskalo

2,5 milijona tujih turistov, kar je za 14 % več kot v prejšnjem letu.

Napori Španije za še večji dotok turistov so se nadaljevali tudi lani. Španijo je lani obiskalo nad 14 milijonov turistov, kar je za 29 % več, kot so jih našli leta 1963. Največ turistov je obiskalo državo z lastnimi avtomobili, najštevilnejši pa so bili turisti iz Zahodne Nemčije.

Uspešno turistično sezono so imele vzhodnoevropske države, kjer se inozemski turizem šele zadnja leta močneje razvija. Tako je Madžarsko obiskalo 1,4 milijona turistov, isto število navaja tudi Češkoslovaška, kjer so za razvoj turizma lani investirali 285 milijonov čeških kron. Sovjetsko zvezo je obiskalo lani nekaj nad milijon tujih turistov, kar je za 10 % več od leta 1963. Od teh je prišlo 456.000 iz Zahodne Evrope, kar je za par odstotkov več kot v letu poprej. Romunsko obalo ob Črnem morju so obiskali turisti iz 40 držav, v Bolgariji pa se je število turistov povečalo za 95 %, devizni dotok pa je znašal 31 milijonov dolarjev.

zabavna glasba — 20.15 Oprostite, moje ime je Cox, kriminalka — 21.00 Po Danavi navzdol.

Četrtek, 22. 7.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Glasba in družba — 14.00 Pomembni orkestri — 16.00 Varstvo pred zmrzaljo in nega gozda — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Zveneči prt — 20.00 Zveneči filmski magazin — 21.00 Indijski bogovi in templi.

Petek, 23. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Folkloristična oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Mala gledališka suita — 20.15 Vortarberski komorni orkester — 20.25 Dan jeze, drama.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 17. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 18. 7.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vačimo.

Ponedeljek, 19. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Vsi so prihajali — 10 minut za športnike.

Torek, 20. 7.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Sreda, 21. 7.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 22. 7.: 14.15 Poročila, objave — Iz ljudstva za ljudstva.

Petek, 23. 7.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka — Športni obzornik.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz

Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočaja vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vlak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbena razglednica — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 17. 7.: 8.05 Domače pesmi in napevi — 9.30 Tuje godbe na pihala — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovskega naroda — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Trije dueti iz francoskih oper — 12.40 Prek sončnih dobav — 14.35 Voščila — 15.30 Domači zbori — 17.35 Iz baleta Cappelia Lea Delibesa — 18.15 Najbolj priljubljene popevke tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni poletni večeri in plesi — 20.30 Obe plati postave — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 18. 7.: 8.05 Zaklad urnih veveric, mladinska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Voščila 13.30 Za našo vas — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Športno popoldne — 20.00 mojstrske partiture — 21.10 Bolgarske melodije — 22.10 Plesna glasba.

Ponedeljek, 19. 7.: 8.30 Pol ure z majhnimi zabavnimi ansambli — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš

podlistek — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Znanj pi-havci igrajo — 12.40 Sem žel čez gmajnico — 14.05 5 polj po Balkanu — 15.30 Pevski zbor France Prešeren iz Kranja — 17.05 Operne melodije — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 21.05 Festival v Dubrovniku.

Torek, 20. 7.: 8.05 Od melodije do melodije — 9.15 Počitniški pozdravi — 10.15 Odlomki iz opere Ivan Susanin — 11.00 Turistični napotki — 12.05 koncertna simfonija za klavir in orkester — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Voščila — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Simfonični koncert — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.20 Srečanje na planini — 21.16 Serenadni večer.

Sreda, 21. 7.: 8.25 Jutrarnji orkestralni divertimento — 9.00 Svet skozi sončna očala — 10.15 Chopinove pesmi — 10.30 Človek in zdravje — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Naši pevci v popularnih operah — 12.40 V narodnem melosu — 14.05 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Poje zbor Sveinikov — 17.05 Pianist Svatoslav Richter — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Ekvinočij, opera — 22.10 Lepo melodije.

Četrtek, 22. 7.: 8.05 Trije bojni tovariši, mladinska igra — 9.05 V nove zarje — 10.00 Triglav, reportaža — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Čestitka za dan vstaje — 13.30 Mladina na partizanskem pohodu — 15.30 Zdaj pa domača — 16.00 Praktični opoldanski koncert — 17.05 Balada o trabanji in oblaku, igra — 18.15 Sport na praznik — 20.00 Revija slovenskih izvajalcev zabavnih melodij — 21.00 V sonce bo hosta zapela.

Petek, 23. 7.: 8.35 Naglo puške smo zgrabili — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Samospevi za mladino — 12.40 Skozi čas — 14.05 Orkestralni pejsaži naše domovine — 15.30 Na našem kraju živa klasaja — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Kulturni globus — 20.00 Laka glasba — 20.30 Zborovske skladbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 17. 7.: 14.45 Pihalne godbe — 12.15 Največji, najvišje, najdlje — 15.00 Volan — 16.00 Zgodba prve svetovne vojne — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Poletna srečanja — 20.35 Teden v Italiji.

Nedelja, 18. 7.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.30 Bela na črnem — 17.30 Popoldanski ples — 20.30 Iz slovenske folklore — 21.00 Izbrani odlomki iz oper skladateljev naše dežele.

Ponedeljek, 19. 7.: 12.15 Iz slovenske folklore — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.55 Slovenski solisti — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele — 21.00 Umor v katedrali, opera.

Torek, 20. 7.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Skladatelj naše dežele — 18.50 Baročna glasba — 19.15 Današnja otroške igre — 21.30 Ko se vname stari panj, humoreska.

Sreda, 21. 7.: 12.00 Zoročenca — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 21.00 Simfonični koncert orkestra RTV Italije.

Četrtek, 22. 7.: 12.15 Klima, vodovje in vegetacija — 19.00 Violinska skladba — 19.15 Radijska univerza — 21.00 Otroci sodne palače.

Petek, 23. 7.: 12.15 Ženski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Moderna simfonična glasba — 19.15 Od Julijcev do Jadrana — 20.35 Gospodarsva in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 17. 7.: 18.33 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Domišljavi bolnik, komedija — 21.50 Špionska zgodba.

Nedelja, 18. 7.: 19.00 Pogled iz okna — 19.00 Aktualni šport — 20.20 Glasba z Dunaja — 21.20 Na sledi E. T. A. Hoffmanna — 22.45 Sedem dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 19. 7.: 19.00 Rojstno darilo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Očividec — 21.00 Prometni razgledi.

Torek, 20. 7.: 19.03 Pol v tamo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Poletni vrtiljak — 21.00 Horicanti.

Sreda, 21. 7.: 11.03 Palatni vrtiljak — 12.03 Horicanti — 17.03 Za otroke od 11 let — 17.25 Lassie — 19.03 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Most povračila — 21.35 Okoli Beatlesov.

Četrtek, 22. 7.: 19.03 Športne reportaže — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Bogati tok — 20.15 En dan v aprilu.

Petek, 23. 7.: 11.03 Most povračila — 19.03 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Undine — 22.00 Akcija Fischotter.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 17. 7.: 18.40 Poročila — 18.45 Zgode in nezgode — 19.30 Vsako soboto — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Pri sodniku za prekrške — 22.00 Award Theatre — 22.00 Obzornik.

Nedelja, 18. 7.: 9.00 Kljukčeve dogodivščine — 9.30 Kmetijska oddaja — 18.55 Mladinska tribuna — 20.00 Dnevnik — 20.45 Zabavno glasbena oddaja — 21.45 Dr. Kildare.

Ponedeljek, 19. 7.: 18.45 Film za otroke — 19.15 Tedenški športni pregled — 19.45 Kalejdoskop — 20.00 Dnevnik — 20.30 Komorni intermezzo — 21.40 Jugoslovski Jazz-festival na Bledu — 22.00 Obzornik.

Sreda, 21. 7.: 18.45 Pogumno in veselo — 19.15 Zivalski karneval — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Baseda in čas — 20.40 Obiskali smo vas — 21.40 Danny Kaya Show — 22.30 Obzornik.

Četrtek, 22. 7.: 18.45 Turizem, kaj je to — 19.15 Promenadni koncert — 19.45 TV-pošta — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 20.40 Zabavna glasbena oddaja — 21.40 Obzornik.

Petek, 23. 7.: 18.45 Domača zdravilna zelišča — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Tihotapljenje viskija — 22.00 Francoski kulturni film — 22.30 Obzornik.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Korotkem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiskovna Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec — Klagenfurt 2, Postfach 124.

GOSTILNA IN PENZION

Miro Miškulnik
PODGERBERK PRI ŠKOFIČAH

Vsako soboto zvečer
ples in domača zabava
v obeh deželnih jezikih
Pričetek ob osmi uri zvečer

stro mešano — 7.20 Jutrarnja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šalska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med polja — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 17. 7.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Iz parlamenta — 19.10 Oddaja zveznega kanclarja — 19.30 O gospodarstvu in politiki Avstralije — 20.15 Peter Igelhof v študiju — 20.45 Sto let Broadway.

Nedelja, 18. 7.: 8.05 Z veselo igro — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Preizkušnja v Budimpešti, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 21.15 Moderni hotel.

Ponedeljek, 19. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Alpski ljudski instrumenti — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Mladi lord, komična opera — 22.15 Ob 20-letnici smrti Paula Valerija.

Torek, 20. 7.: 8.20 Glasba na lokačem traku — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Iz naše umetniške mape — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Najbolj zmešani kraj na svetu — 20.30 Operelni koncert — 21.30 Slovit glasovi.

Sreda, 21. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Glasba o letnih časih — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 19.30 Švicarska

BARVE

ščitijo in olupčajo.
Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovska družba

bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf

Ta teden vam priporočamo:

Za vsakogar nekaj

- Janko Pleterški: **NARODNA IN POLITIČNA ZAVEST NA KOROŠKEM**, občirna razprava iz zgodovine koroških Slovencev, 480 str., zemljevidi, pl. 165 šil.
- Bogo Grafenauer: **KMEČKI UPORI NA SLOVENSKEM**, zgodovinski opis bojev proti krivicam fevdalne gospode, 484 str., slikovne priloge, pl. 115 šil.
- Lavo Čermelj: **SLOVENC I HRVATJE POD ITALIJO**, zaokrožena slika položaja slovenskih manjšin v Italiji, 356 str., pl. 97 šil.
- Janko Jeri: **TRŽAŠKO VPRAŠANJE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI**, diplomatski boj za novo razmejitev med Jugoslavijo in Italijo, 384 str., slik, pril., pl. 45 šil.
- Bogo Grafenauer: **ZGODOVINA SLOVENSKEGA NARODA**, I. del: od naselitve do uveljavljenja frankovskega fevdalnega reda, 432 str., ilustr., pl. 62 šil.
- Stanko Janež-Miroslav Ravbar: **PREGLED SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI** od prvih začetkov do sodobnosti, 400 str., ilustr., br. 36 šil.
- Miroslav Ravbar: **PREGLED HRVATSKE, SRBSKE IN MAKEDONSKE KNJIŽEVNOSTI**, 436 str., ilustr., ppl. 46 šil.
- Stanko Janež: **VSEBINE SLOVENSKE LITERARNE DEL**, vsebinski posnetki iz najvažnejših del, 412 str., ppl. 56 šil.
- Francka Varl: **NAŠI KNJIŽEVNIKI I NJIHOVA DELA**, prikaz jugoslovskega književnosti in njihovih glavnih predstavnikov, 160 str., ilustr., br. 21 šil.
- France Tomšič: **NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR**, 992 str., pl. 130 šil.
- France Tomšič: **SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR**, 952 str., pl. 100 šil.
- Janko Kotnik: **SLOVENSKO-NEMŠKI I NEMŠKO SLOVENSKI SLOVAR**, Langenscheidtov žepni slovarček, 400 str. 27 šil.
- LEHR- u. ÜBUNGSBUCH DER SLOWENISCHEN SPRACHE, slovenska vadnica, 128 str., ilustr., ppl. 30 šil.
- France Planina: **SLOVENIJA I NJNI KRAJI**, oris zgodovine, kulture gospodarstva in turističnih znamenitosti, 256 str., slik, priloge in zložljiv zemljevid, br. 20 šil.
- **TURISTIČNA AVTOKARTA SLOVENIJE**, večbarvni zložljivi zemljevid z navedbo prometnih zvez in krajevnih razdalj 29 šil.
- France Planina: **SLOVENIJA — TURISTIČNI VODNIK**, opis krajev in njihovih zanimivosti, 192 str., ilustr., pl. 25 šil.
- Dr. Karl M. Kirch: **KNJIGA O ZDRAVJU I BOLEZNIH**, odgovori na vprašanja o vzrokih, bistvu in zdravljenju vsakdanjih bolezni, 384 str., ilustr., ppl. 59 šil.
- Ing. Mitja Tavčar: **ELEKTRIKA ZA DOMAČO RABO**, elektrika v gospodinjstvu in kmetijstvu, 176 str., ilustr., br. 10 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse